

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2012 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2013 m. kovo 21 d. Nr. T-76

Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 606 „Dėl Savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos teikimo tvarkos ir ataskaitos formos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 73-2834), Pakruojo rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a ,

patvirtinti Pakruojo rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2012 metų ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Merė

Asta Jasiūnienė

PRITARTA
Pakruojo rajono
savivaldybės tarybos
2013 m. kovo 21 d.
sprendimu Nr. T-76

**PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO 2012 METŲ
ATASKAITA**

TURINYS

I. SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA	3
II. TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS SAVIVALDYBĖS VYKDYTAS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJAS.....	4
III. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA.....	5
IV. BENDRUOMENĖS SVEIKATOS BŪKLĖS ANALIZĖ.....	6
V. VYKDYTOS VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMOS IR STRATEGIJOS.....	26
VI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMŲ IR STRATEGIJŲ, VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS.....	27
VII. BENDRUOMENĖS, NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ, ŪKIO SUBJEKTŲ, SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS STRUKTŪRINIŲ PADALINIŲ DALYVAVIMAS VYKDANT VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLĄ.....	28
VIII. VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮGYVENDINIMAS.....	31
IX. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLOS FINANSAVIMAS.....	32
X. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO SAVIVALDYBĖS VYKDOMOS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS.....	32
XI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS PRIEMONIŲ VYKDYMAS.....	36

I. SAVIVALDYBĖS VYKDOMŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

Pakruojo rajono savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo 2012 m. ataskaita rengiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 606 „Dėl savivaldybės vykdomų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo ataskaitos teikimo tvarkos ir ataskaitos teikimo formos patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr.8-328). Ataskaitoje pateikiami teisės aktai, reglamentuojantys visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybėje, trumpai aptariami tiek vidiniai, tiek išoriniai veiksniai, turėję įtakos visuomenės sveikatos priežiūros veiklai. Pateikiami statistiniai 2011 m. duomenys apie demografinę situaciją Pakruojo rajono savivaldybėje. Aptariamos vykdytos rajone valstybinės visuomenės sveikatos strategijos ir programos. Aprašomas visuomeninių organizacijų, savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių indėlis į visuomenės sveikatos priežiūros veiklos įgyvendinimą Pakruojo rajono savivaldybėje. Pateikiama informacija apie praėjusiais metais rajone vykdytą vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros veiklą, mokinių skaičių savivaldybėje, mokinių sveikatos priežiūros specialistų skaičių. Aptariami savivaldybės, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai, Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos, skirtos visuomenės sveikatos priežiūrai įgyvendinti savivaldybėje. Pateikiamos artimiausio laikotarpio savivaldybės vykdomos visuomenės sveikatos priežiūros veiklos prioritetinės kryptys, aptariamas savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymas.

Ataskaita parengė:

I, II, III, V, VI, XI skyrius rengė Pakruojo savivaldybės gydytojas Vygantas Sudaris
+37068729100; vygantas.sudaris@gmail.com

IV skyrių rengė Dovilė Eičinenė, tel. +370 421 52 097, el.p. Vsb.pakruojis@gmail.com
5.1. VII, VIII, IX, IX.3, IX.4. Skyrius rengė Laima Miežienė, tel. +370 421 52 097, el.p. Vsb.pakruojis@gmail.com

Informacijos šaltiniai.:

1. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras 2012 m.
- 3.2. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2012 m. veiklos programa.
- 3.3. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2012 m. veiklos ataskaita.
- 3.4. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programa

**II. TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS SAVIVALDYBĖS VYKDYTAS
VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJAS**

Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimai

Eil. Nr.	Dok. data	Dok. Nr.	Antraštė
1.	2012-01-26	T-13	<u>Dėl visuomenės sveikatos stebėsenos Pakruojo rajono savivaldybėje 2011 m. ataskaitos patvirtinimo</u>
2.	2012-01-26	T-12	<u>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2011 m. liepos 7 d. sprendimo Nr. T-188 „Dėl Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais išdavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo</u>
3.	2012-03-22	T-96	Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2011 m. veiklos ataskaitos patvirtinimo
4.	2012-03-22	T-97	Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2012 m. veiklos programos patvirtinimo
5.	2012-05-31	T-157	Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų paskirstymo plano patvirtinimo
<u>6</u>	2012-06-28	T-186	<u>Dėl licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais išdavimo</u>
7	2012-09-20	T-2226	<u>Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų paskirstymo plano patvirtinimo</u>
8	2012-03-22	T-85	Dėl Nepriklausomybės aikštės paskelbimo nerūkymo zona
9	2012-02-23	T-55	Dėl Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2012 metų priemonių patvirtinimo
10	2012-05-31	T-144	Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 – 2014 metų programos patvirtinimo

III. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA

Išoriniai veiksniai, turėję įtakos savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai <i>(finansavimo, administracinių gebėjimų, visuomenės sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtros problemos, teisinio reglamentavimo stoka ir jo pokyčiai, kiti veiksniai).</i>	Išorinių veiksnių poveikio rezultatas savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai <i>Kaip 1 punkte nurodytieji išoriniai ir vidiniai veiksniai padėjo ar trukdė savivaldybei vykdyti visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas, reglamentuojamas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose</i>	Vidiniai veiksniai, turėję įtakos savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai <i>(finansavimo, administracinių gebėjimų, visuomenės sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtros problemos, teisinio reglamentavimo stoka ir jo pokyčiai, kiti veiksniai)</i>	Vidinių veiksnių poveikio rezultatas savivaldybės vykdytai visuomenės sveikatos priežiūros veiklai <i>Kaip 1 punkte nurodytieji išoriniai ir vidiniai veiksniai padėjo ar trukdė savivaldybei vykdyti visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas, reglamentuojamas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose</i>	Pastebėjimai
Finansavimo apimtys iš SAM paaiškėja tik einamųjų metų viduryje .	Veikos suplanuotos visų metų bėgyje, tačiau, sunku jas vykdyti be finansų	Mažėja VSB veiklos apimtys. Trūksta formų ir turinio įvairovės propaguojant visuomenėje sveiką gyvenseną. Nepakankamas tarpžinybinis bendradarbiavimas.	Visuomenės sveikatos rodiklių teigiamos dinamikos nestebime	

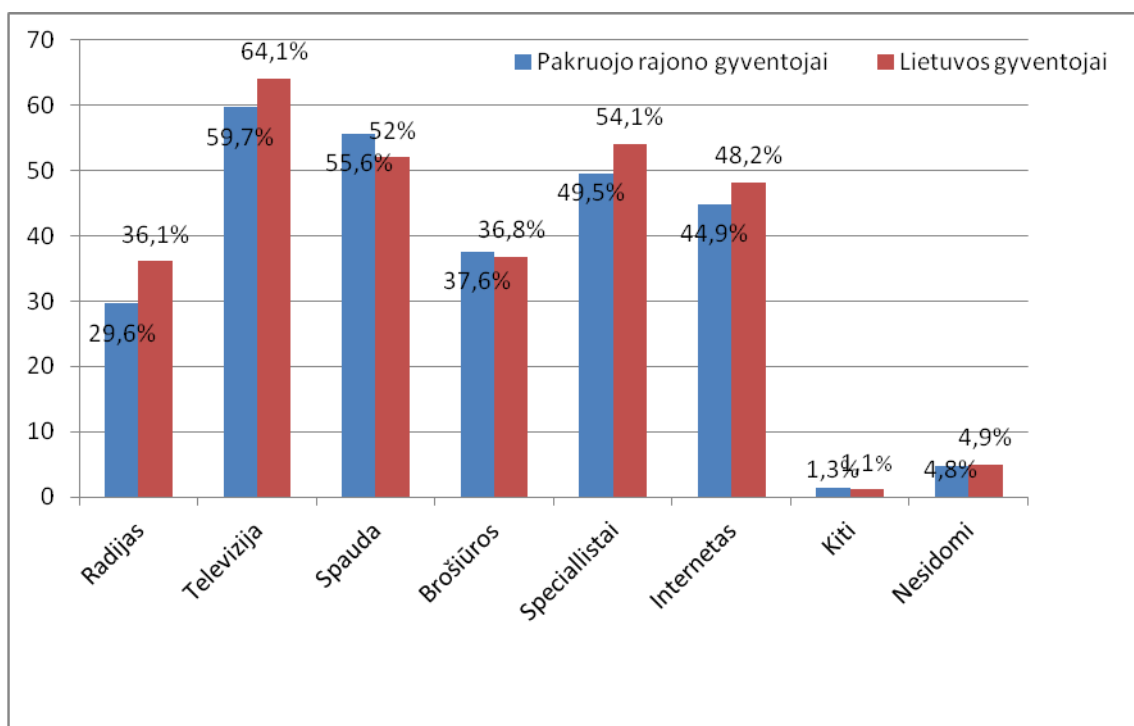
IV. BENDRUOMENĖS SVEIKATOS BŪKLĖS ANALIZĖ

PAKRUOJO RAJONO GYVENTOJŲ 2012 m. SVEIKATOS RAŠTINGUMO TYRIMO REZULTATAI

Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras kartu su Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos institutu ir Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru 2012 m. rugsėjo – spalio mėn. atliko Pakruojo rajono gyventojų apklausą jų gebėjimui ieškoti ir suprasti sveikatos informaciją. Išdalinta 400 anketų, apklausoje dalyvavo 398 respondentai (99,5 proc.).

Analizuojant respondentų gebėjimą naudotis įvairiais sveikatos informacijos šaltiniais iš gautų duomenų matome, kad didžioji dalis respondentų semiasi žinių iš televizijos, spaudos, specialistų. Tik labai nedidelė apklaustųjų dalis 4,8 proc. nesidomi sveikatos informacijos šaltiniais, o iš to galime spręsti, kad jiems patiems nerūpi jų sveikata. Reikia pasidžiaugti, kad didžioji dalis 95,2 proc. Pakruojo rajono gyventojų naudojami ir geba naudotis įvairiais sveikatos informacijos šaltiniais. Daugelis respondentų naudojami keletu sveikatos informacijos šaltinių. Pakruojo rajono ir Lietuvos gyventojai renkasi panašius informacijos šaltinius, tad galime pasidžiaugti, kad gebėjimui naudotis įvairiais informacijos šaltiniais neturi įtakos gyvenamoji vietovė, ar gyventojų skaičius (1 pav.).

Gebėjimas naudotis įvairiais sveikatos informacijos šaltiniais

1 pav. Pagrindiniai gyventojų naudoti sveikatos informacijos šaltiniai (Pastaba: vienas respondentas galėjo nurodyti keletą informacijos šaltinių, todėl bendra suma didesnė už 100 proc.).

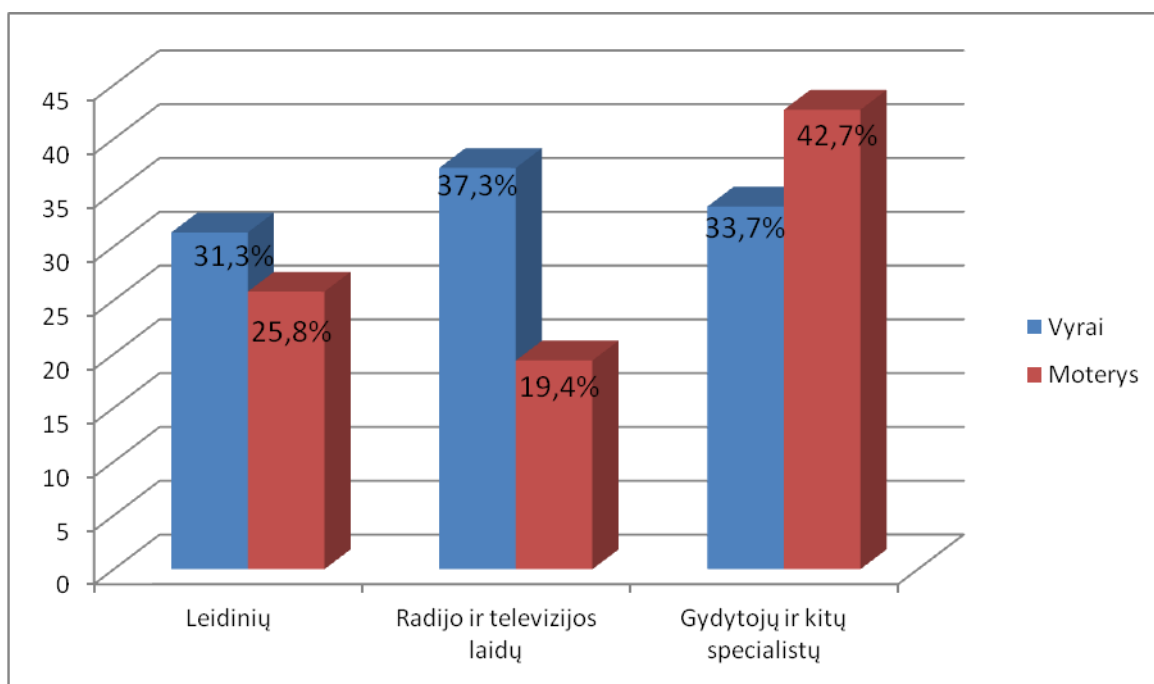
Sveikatos priežiūros įstaigų platinamų leidinių, radijo ir televizijos laidų, gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto teikiamos informacijos apie sveikatą supratimas

Duomenys apie iš įvairių šaltinių gautos sveikatos informacijos supratimą, priklausomai nuo respondentų lyties, išsimokslinimo ir sveikatos būklės. Iš gautų rezultatų matome, kad vyrams sudėtingiau suprasti pateikiamą informaciją, nei moterims (2pav.).

Daugumai respondentų 68,8 proc. suprantamiausia yra radijo ir televizijos laidų teikiamos informacijos apie sveikatą supratimas, sudėtingiausiai informaciją apie sveikatą supranta gaunama iš gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto 40,3 proc. (3pav.).

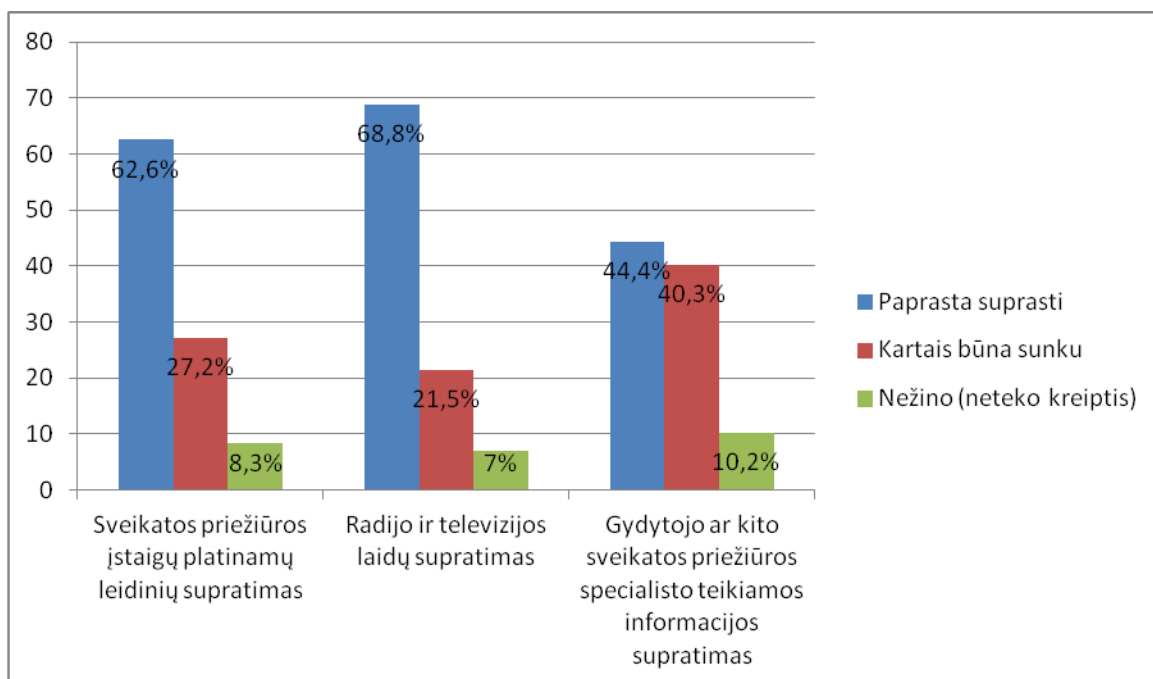
Respondentai dažniausiai nesupranta pateiktos informacijos turinio ar pačios informacijos pateikimo (4pav.).

Abiejų lyčių palyginimas gaunamos informacijos supratimo sudėtingumui

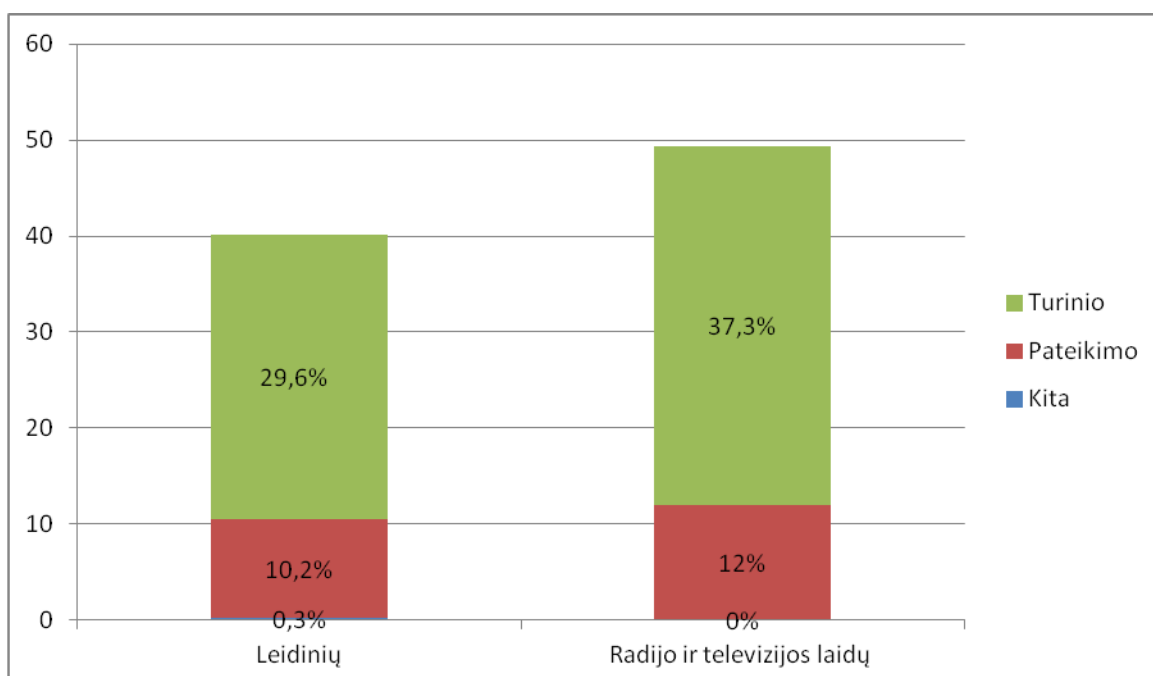
2 pav. Abiejų lyčių palyginimas gaunamos informacijos supratimo sudėtingumui. (Pastaba : viena respondentas galėjo nurodyti keletą informacijos šaltinių, todėl bendra suma didesnė už 100 proc.).

Teikiamos informacijos apie sveikatą supratimas

3 pav. teikiamos informacijos apie sveikatą supratimas. (Pastaba : vienas respondentas galėjo nurodyti keletą informacijos šaltinių, todėl bendra suma didesnė už 100 proc.).

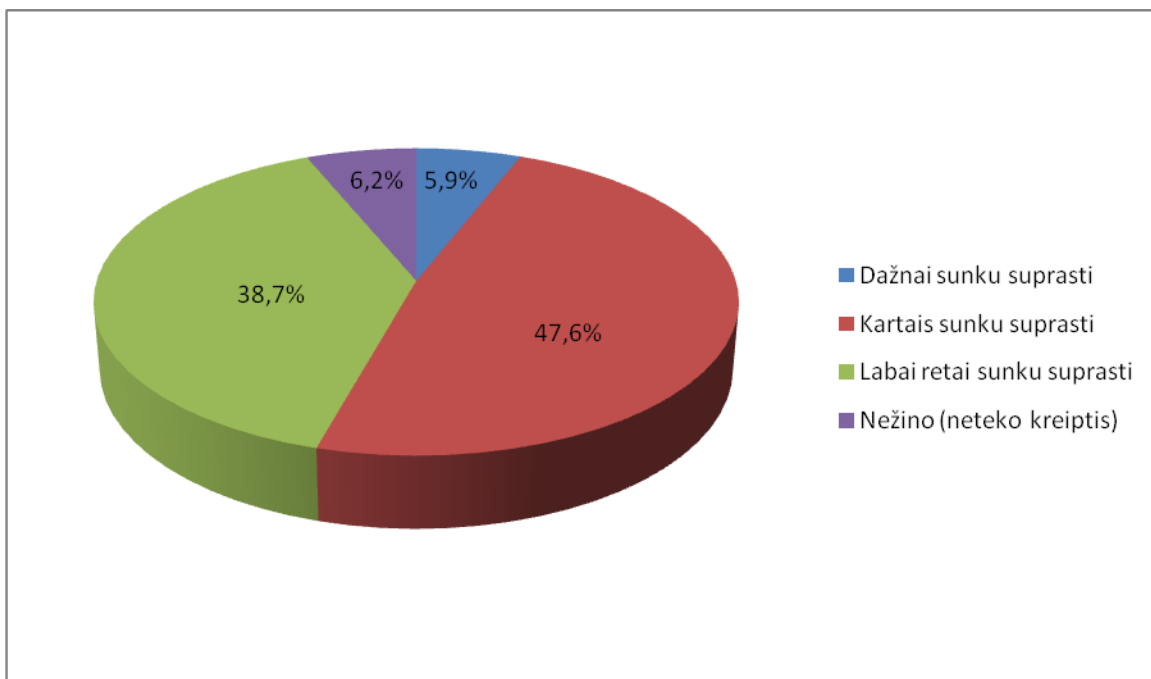
Sveikatos priežiūros įstaigų platinamų leidinių, radio ir televizijos laidų pateiktos informacijos nesupratimo priežastys

4 pav. Sveikatos priežiūros įstaigų platinamų leidinių, radio ir televizijos laidų pateiktos informacijos nesupratimo priežastys.

Gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto rekomendacijų, patarimų ir nurodymų supratimas

Daugumai apklaustųjų kartais sunku suprasti gydytojo ar kito specialisto rekomendacijas, patarimus ir nurodymus (5pav.).

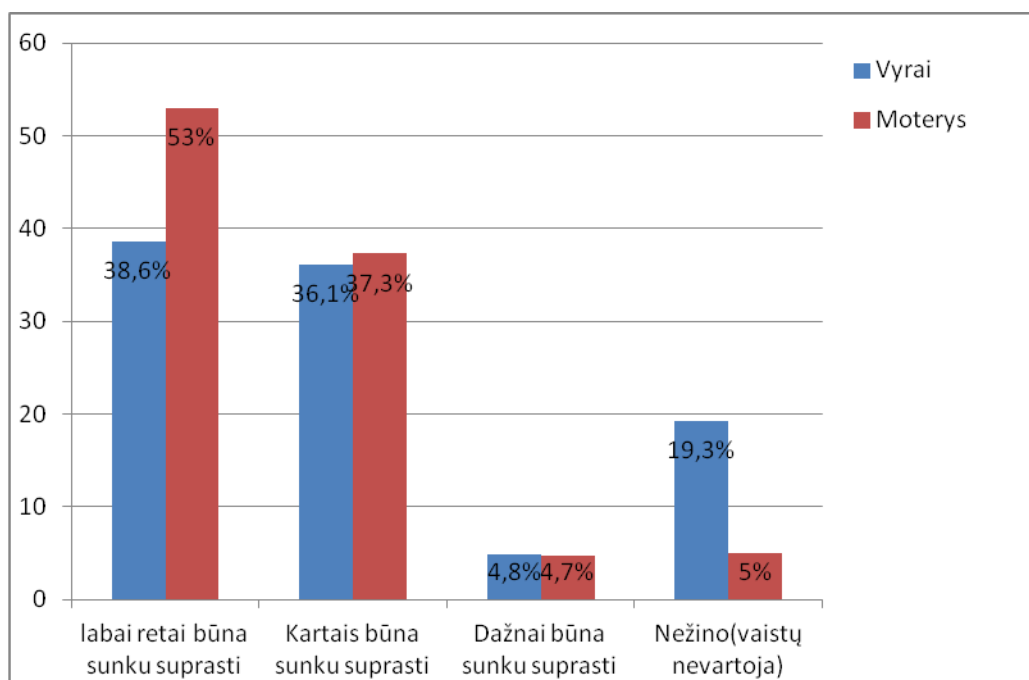
5 pav. Gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto rekomendacijų, patarimų ir nurodymų supratimas
Vaistų vartojimo instrukcijų ir užrašų ant pakuočių supratimas

Iš pateiktų duomenų matome, kad tik labai maža dalis respondentų sunkiai supranta vaistų vartojimo instrukcijas ir užrašus ant pakuočių. Vyrus lyginant su moterimis matome, kad vyrai - 19,3 proc. žymiai mažiau vartoja vaistus, nei moterys - 5 proc. Iš to negalime teigti, kad jie mažiau serga, didesnė tikimybė, kad jie mažiau rūpinasi savo sveikata. Tiek vyrams, tiek moterims atitinkamai kartais būna sunku suprasti informacija. Didžiąjai daliai respondentų labai retai kada būna sunku suprasti pateiktą informaciją apie vaistus, tačiau moterims ši informacija yra labiau suprantamesnė, nei vyrams (6pav.).

Kaip matome, iš pateiktų duomenų, vaistų instrukcijų supratimas akivaizdžiai skiriasi respondentų turinčių pagrindinį ir aukštąjį išsilavinimą. Tik labai mažai daliai 0,6 proc. turinčių aukštąjį išsilavinimą respondentų būna sunku suprasti pateiktą informaciją lyginant su vidurinį išsilavinimą turinčiais respondentais – 7,5 proc. (7pav.).

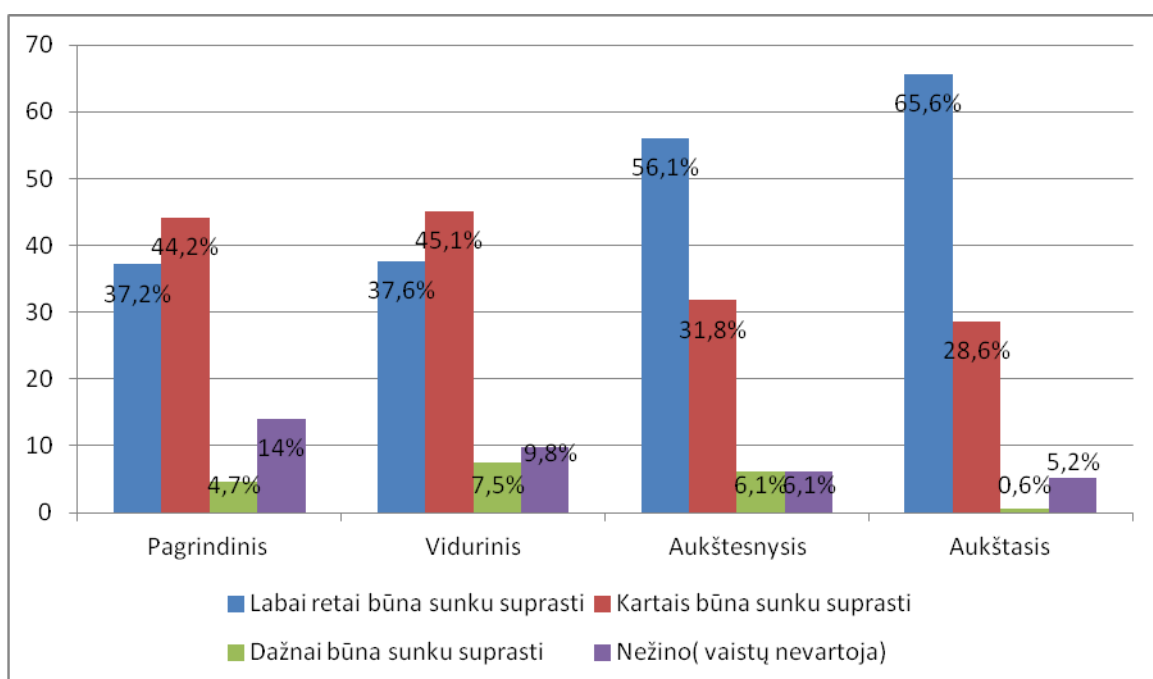
Respondentų didžioji dalis, kurie įvardijo savo sveikatą, kaip gerą, teigia, kad labai retai būna sunku suprasti informacija apie vaistus ir tik 3,7 proc., kad būna sunku. Respondentai, kurių sveikata bloga, nurodo, kad jiems kartais būna sunku suprasti informaciją ir 7,1 proc. respondentų teigia, kad jiems sunku suprasti pateiktą informaciją. Iš duomenų galime pasakyti, kad respondentai turintys gerą sveikatą supranta labiau pateikiamą informaciją už respondentus su bloga sveikata (8 pav.).

Vaistų vartojimo instrukcijų ir užrašų ant pakuočių supratimas

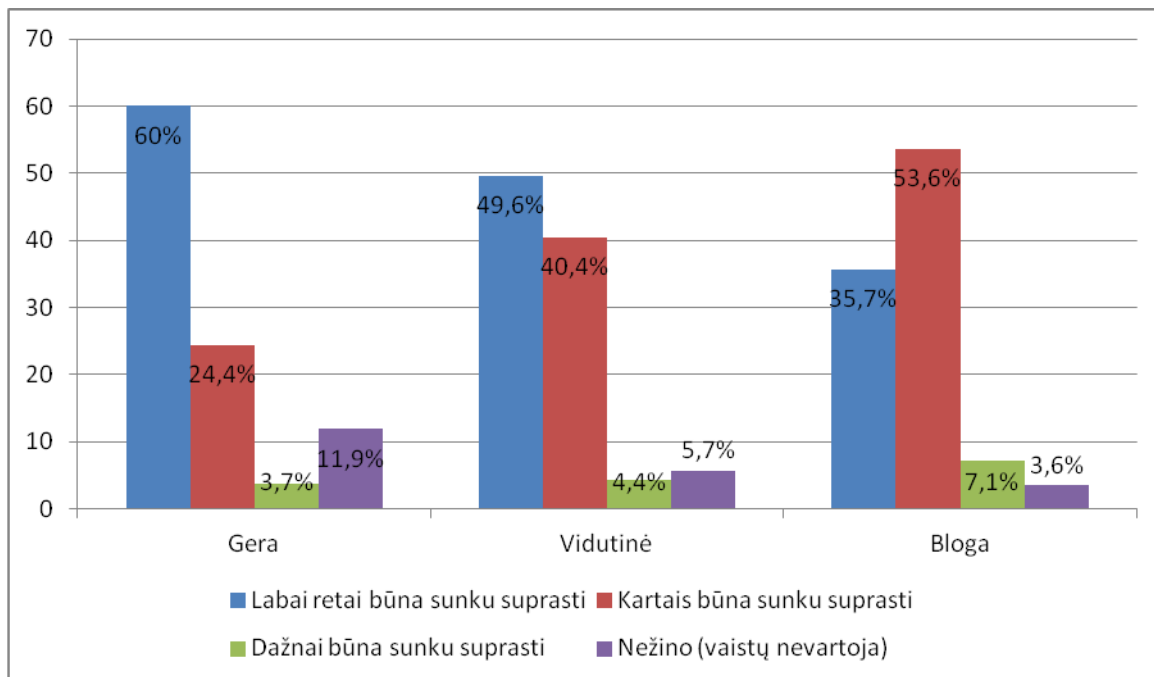
6 pav. Vaistų vartojimo instrukcijų ir užrašų ant pakuočių supratimas.

Vaistų vartojimo instrukcijų ir užrašų ant pakuočių supratimas pagal išsilavinimą

7 pav. Vaistų vartojimo instrukcijų ir užrašų ant pakuočių supratimas pagal išsilavinimą. (Pastaba: vienas respondentas galėjo nurodyti keletą informacijos šaltinių, todėl bendra suma didesnė už 100 proc.).

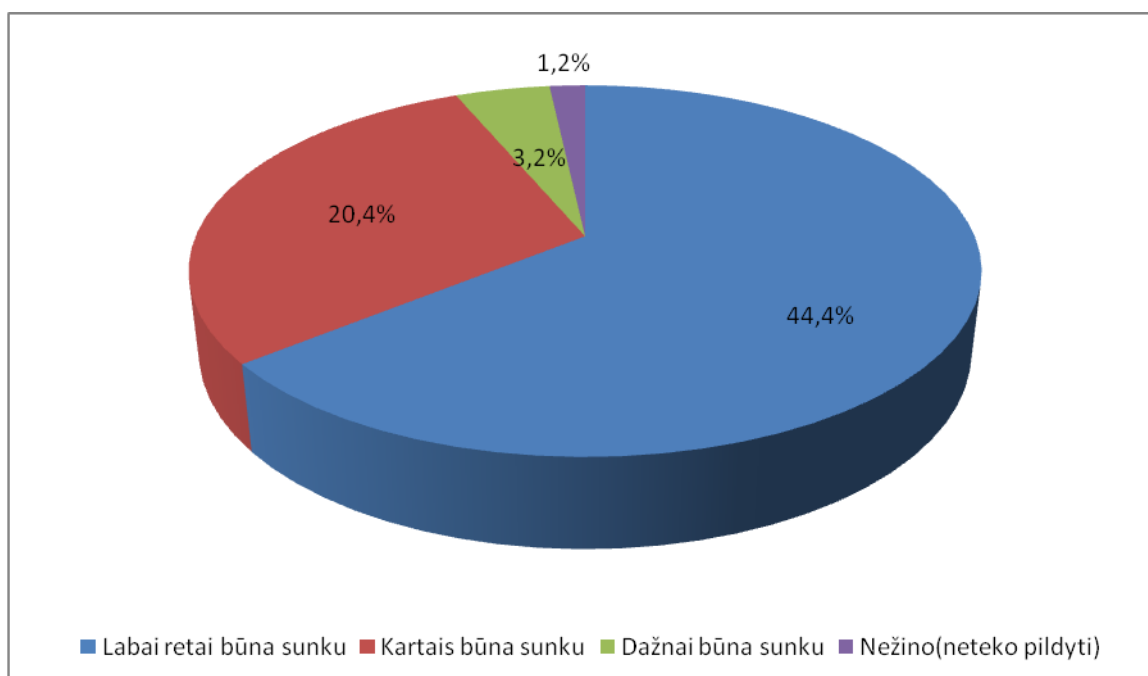
Supratimas pateiktos informacijos pagal respondentų sveikatos būklę

8 pav. Supratimas pateiktos informacijos pagal respondentų sveikatos būklę. (Pastaba: vienas respondentas galėjo nurodyti keletą informacijos šaltinių, todėl bendra suma didesnė už 100 proc.).

Gebėjimas užpildyti medicininius dokumentus

Daugumai respondentų 44,4 proc. labai retai būna sudėtinga užpildyti medicininius dokumentus ir tik 3,2 proc. respondentų yra sudėtinga užpildyti dokumentus. Penktadaliui respondentų kartais būna sunku sudėtinga užpildyti reikiamus dokumentus (9 pav.).

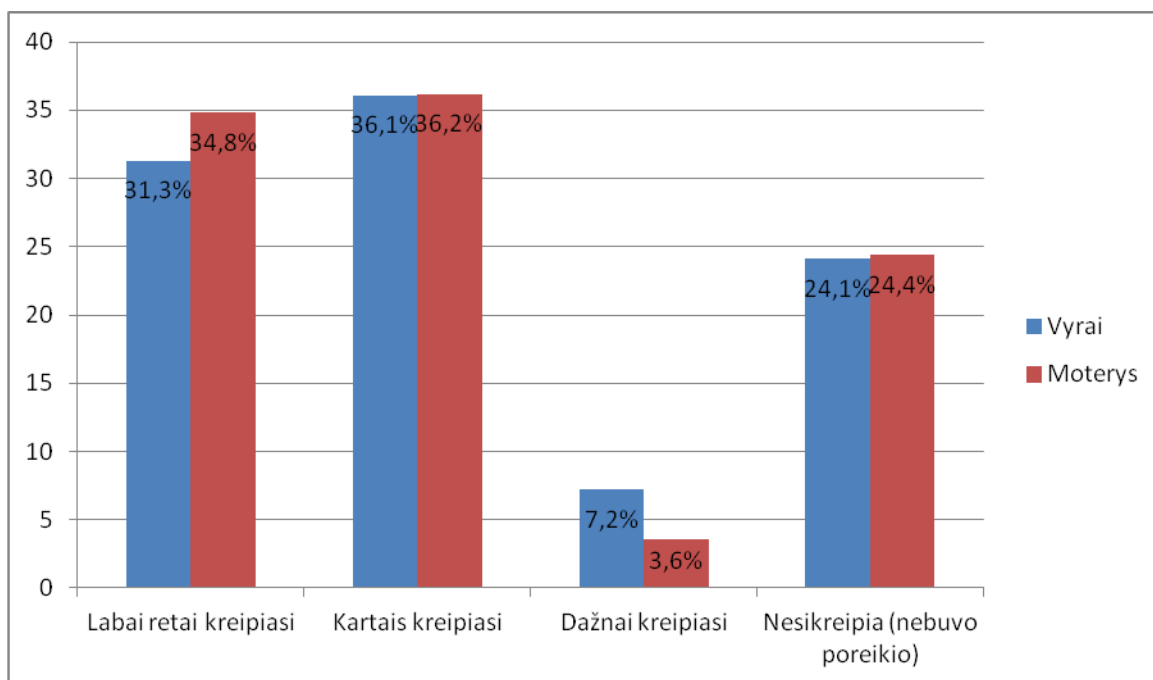
9 pav. Gebėjimas užpildyti medicininius dokumentus

Pagalbos kreipimasis, kad padėtų suprasti sveikatos informaciją

Kaip matome iš pateiktų duomenų tiek vyrai tiek moterys dažniausiai kartais kreipiasi pagalbos dėl sveikatos informacijos supratimo. Trečdalis apklausoje dalyvavusių asmenų labai retai kada kreipiasi pagalbos ir labai maža dalis asmenų kreipiasi dažnai. Penktadaliui respondentų nebuvo poreikio kreiptis. Kreipimasis pagalbos dėl sveikatos informacijos tiek vyrų tiek moterų yra labai panašus (10pav.).

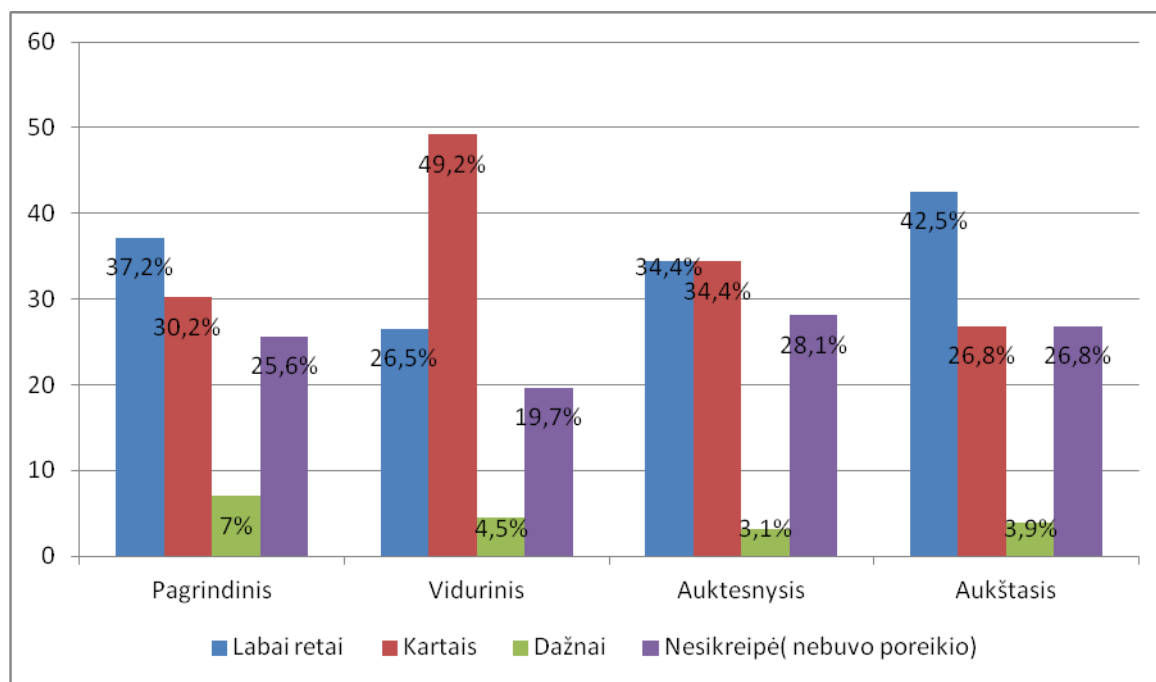
Kaip matome iš pateiktų duomenų daugiausiai 7 proc. pagalbos dėl informacijos apie sveikatą paaiškinimo kreipiasi pagrindinį išsilavinimą turintys respondentai (11pav.).

Pagalbos kreipimasis sveikatos informacijos supratimui

10 pav. Pagalbos kreipimasis sveikatos informacijos supratimui

Pagalbos kreipimasis sveikatos informacijos supratimui atsižvelgiant į išsilavinimą

11 pav. Pagalbos kreipimasis sveikatos informacijos supratimui atsižvelgiant į išsilavinimą. (Pastaba: vienas respondentas galėjo pažymėti keletą atsakymų, todėl bendra procentų suma yra didesnė už 100)

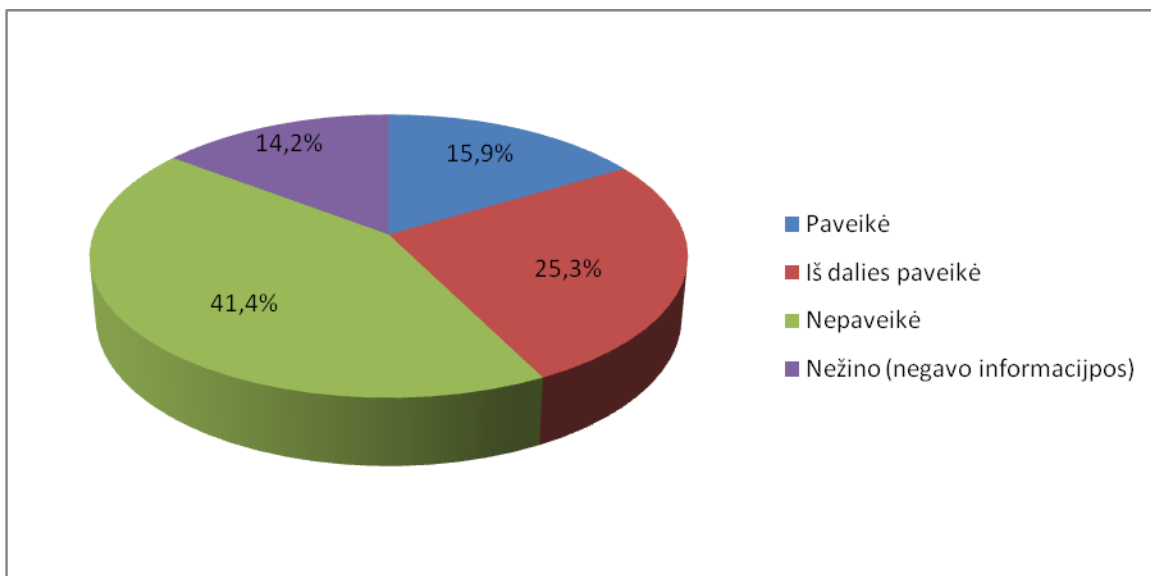
Gautos sveikatos informacijos poveikis respondentų sveikatos elgsenai

Kaip matome, iš pateiktų duomenų, didžiosios dalies respondentų – 41,4 proc. gauta informacija sveikatos nepaveikė. Tik nedaugelis respondentų – 15,9 proc. teigė, kad gauta informacija paveikė jų sveikatą ir 25,3 proc. - bent jau iš dalies paveikė (12 pav.).

Gauta informacija, dėl sveikatos, vyrus nežymiai paveikiai mažiau nei moteris. Daugumos vyrų 48,1 proc. visiškai nepaveikė gauta informacija. Analizuojant duomenis matome, kad vyrai mažiau dėmesio skiria savo sveikatai (13 pav.).

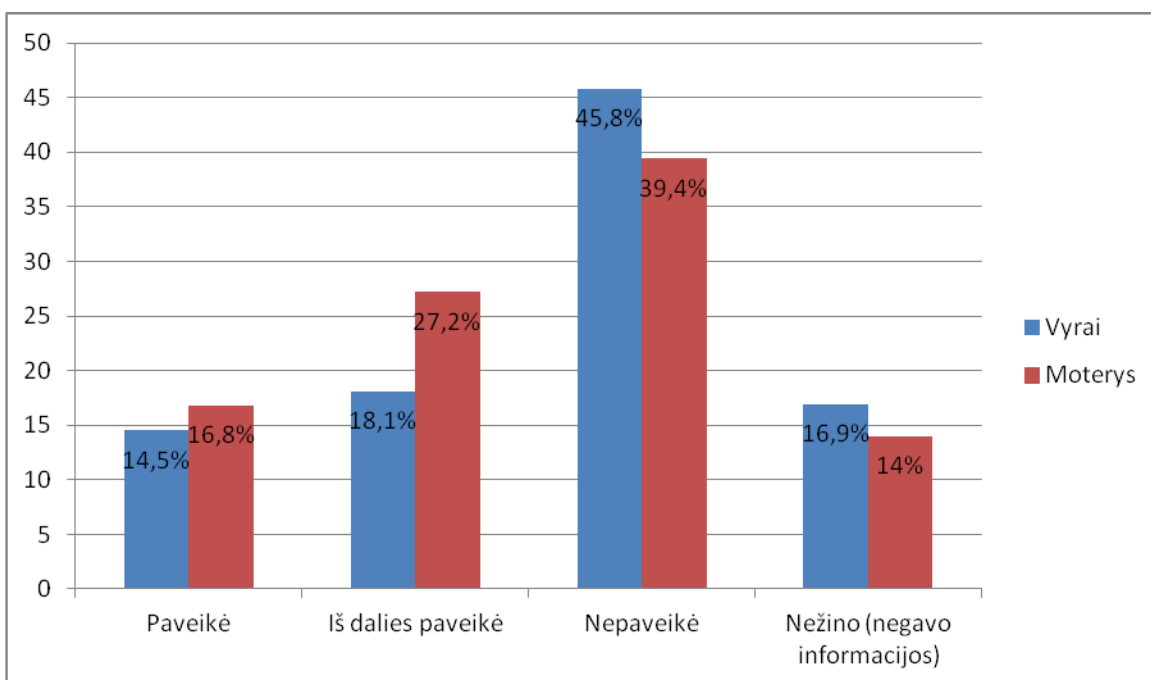
Analizuojant gautos informacijos poveikį sveikatai pagal sveikatos būklę matome, kad didžioji dalis respondentų įvardinę savo sveikatą kaip blogą nurodė, kad gauta informacija 61,6 proc. paveikė ar bent iš dalies paveikė respondentų sveikatą (14pav.).

Informacijos poveikis sveikatai

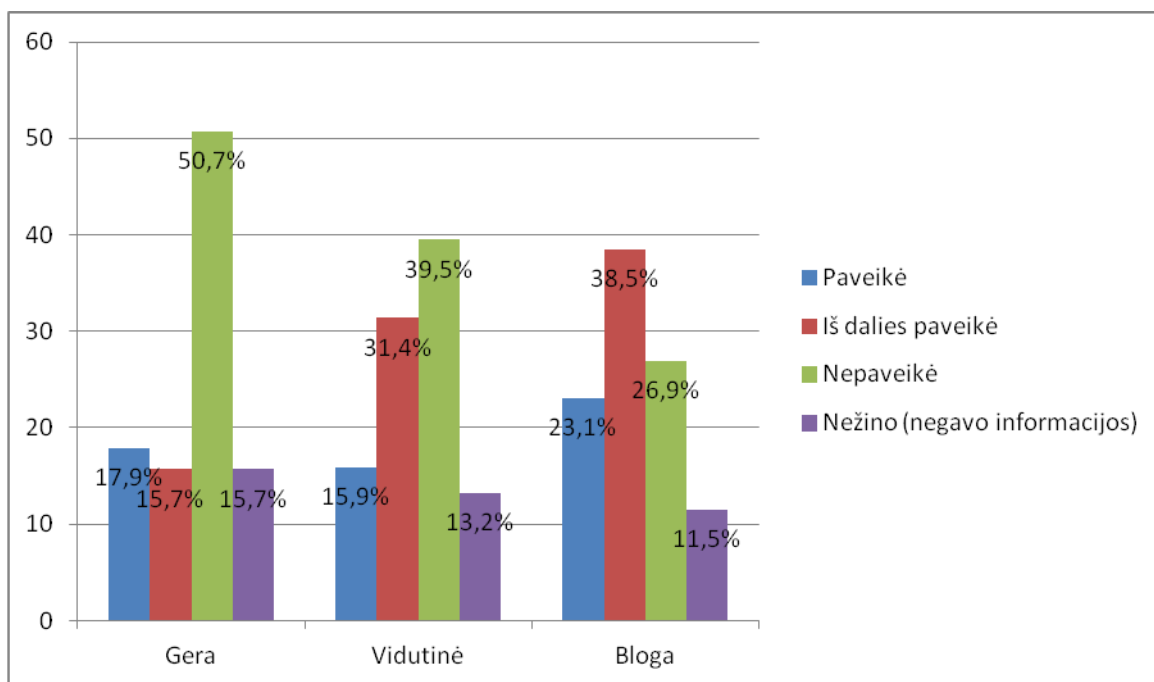

12 pav. Informacijos poveikis sveikatai

Gautos informacijos poveikis sveikatai pagal lytį

Gautos informacijos poveikis sveikatai pagal sveikatos būklę

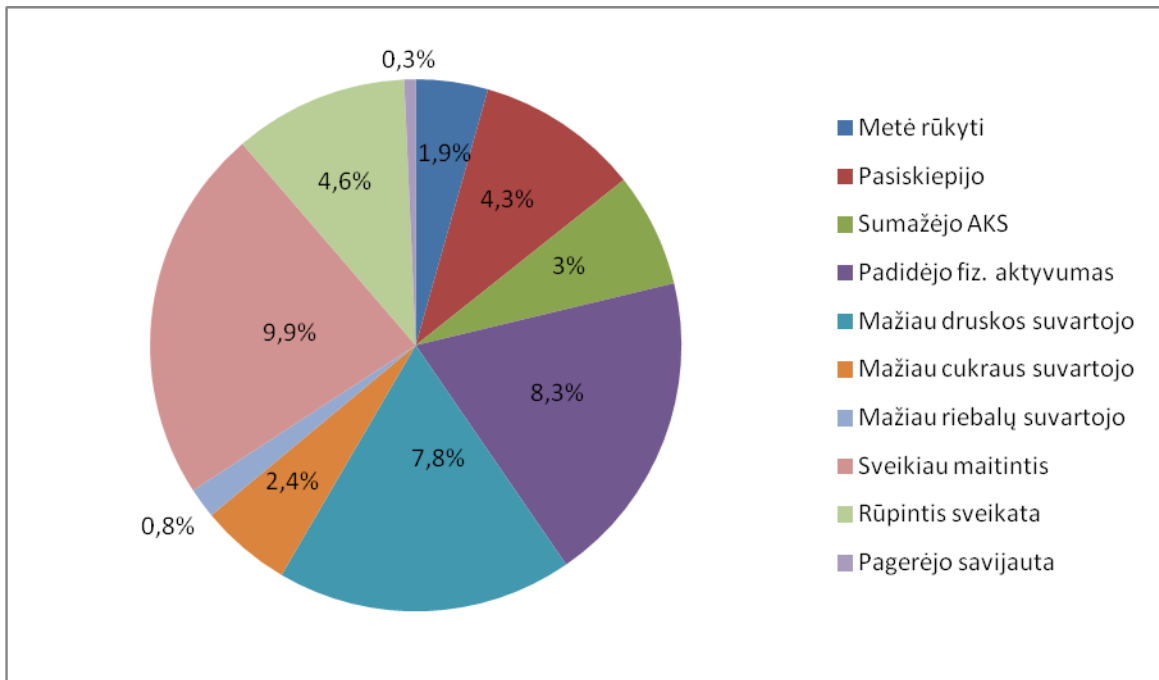
14 pav. Gautos informacijos poveikis sveikatai pagal sveikatos būklę. (Pastaba: vienas respondentas galėjo pažymėti keletą atsakymų, todėl bendra procentų suma yra didesnė už 100).

Respondentų elgsenos pokyčiai sveikatos atžvilgiu

Kaip matome iš pateiktų duomenų dauguma respondentų 23 proc. pradėjo sveikiau maitintis, 19,3 respondentų pradėjo sportuoti, 18 proc. sumažino druskos kiekį. Smagu pasidžiaugti, kad respondentai ėmėsi veiksmų, kurie gerintų sveikatos būklę. Respondentai žengia žingsnelius sveikatos gerinimo link, tačiau tik 0,6 proc. respondentų pagerėjo savijauta (15pav.).

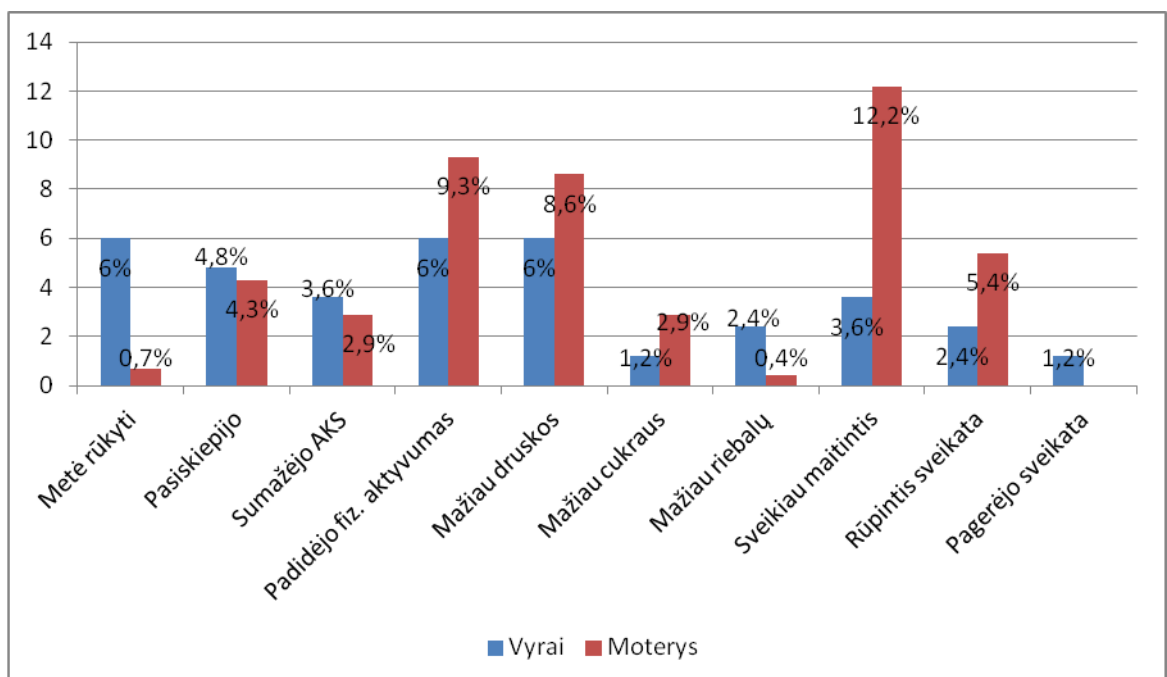
Lyginant moterų ir vyrų elgsenos pokyčius sveikatos atžvilgiu pastebime, kad moterys pradėjo žymiai sveikiau maitintis 28,6 proc., vyrai – 9,7 proc. Nemaža dalis vyriškos lyties atstovų metė rūkyti, pradėjo sportuoti, sumažino druskos kiekį – 48,3 proc. Puoselėjant sveikatą tiek vyrai tiek moterys didžiausią dėmesį skyrė sportui, druskos kiekio mažinimui (16pav.).

Respondentų elgesys sveikatos atžvilgiu

15 pav. Respondentų elgesys sveikatos atžvilgiu

16 pav. Elgesys sveikatos atžvilgiu pagal lytį

16 pav. Elgesys sveikatos atžvilgiu pagal lytį

Išvados ir pasiūlymai:

1. Pakruojo rajono gyventojų, kaip ir Lietuvos gyventojų, pagrindiniai sveikatos informacijos šaltiniai yra televizija, gydytojai ir kiti sveikatos priežiūros specialistai, spauda.
2. Daugumai respondentų būna sudėtinga suprasti gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto patarimus, labiausiai respondentai supranta gaunama informaciją iš radijo ir televizijos laidų 68,6 proc. Gydytojo ar kito sveikatos priežiūros specialisto rekomendacijų, patarimų ir nurodymų supratimas yra pakankamai geras, kadangi tik 5,9 proc. respondentų buvo sunku suprasti nurodymus.
3. Didžiosios dalies respondentų – 41,4 proc. gauta informacija sveikatos nepaveikė. Tik nedaugelis respondentų – 15,9 proc. teigė, kad gauta informacija paveikė jų sveikatą ir 25,3 proc. - bent jau iš dalies paveikė.
4. Siekiant pagerinti gyventojams perduodamos sveikatos informacijos suprantamumą (jos efektyvumą) teikiant sveikatos patarimus, rengiant sveikatos laidas ir sveikatos žinias propaguojančius leidinius, reikia atkreipti dėmesį į gyventojų, kuriems ši informacija skirta, amžių, išsilavinimą, užimtumą bei sveikatos būklę.

PAKRUOJO RAJONO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ MOKSLEIVIŲ SVEIKATA 2012 METAIS

Pagal Pakruojo rajono švietimo skyriaus pateiktus duomenis 2012 metais Pakruojo rajono mokyklose mokėsi 3066 mokiniai, iš jų :

prieš mokyklinio ugdymo klasėse - 62 vaikai;

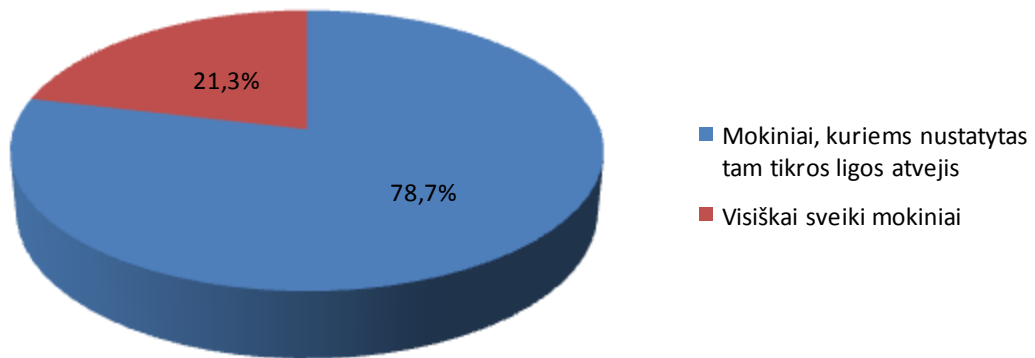
1-4 klasėse – 877 mokiniai;

5-8 klasėse – 1057 mokiniai;

9-12 klasėse - 1070 mokiniai.

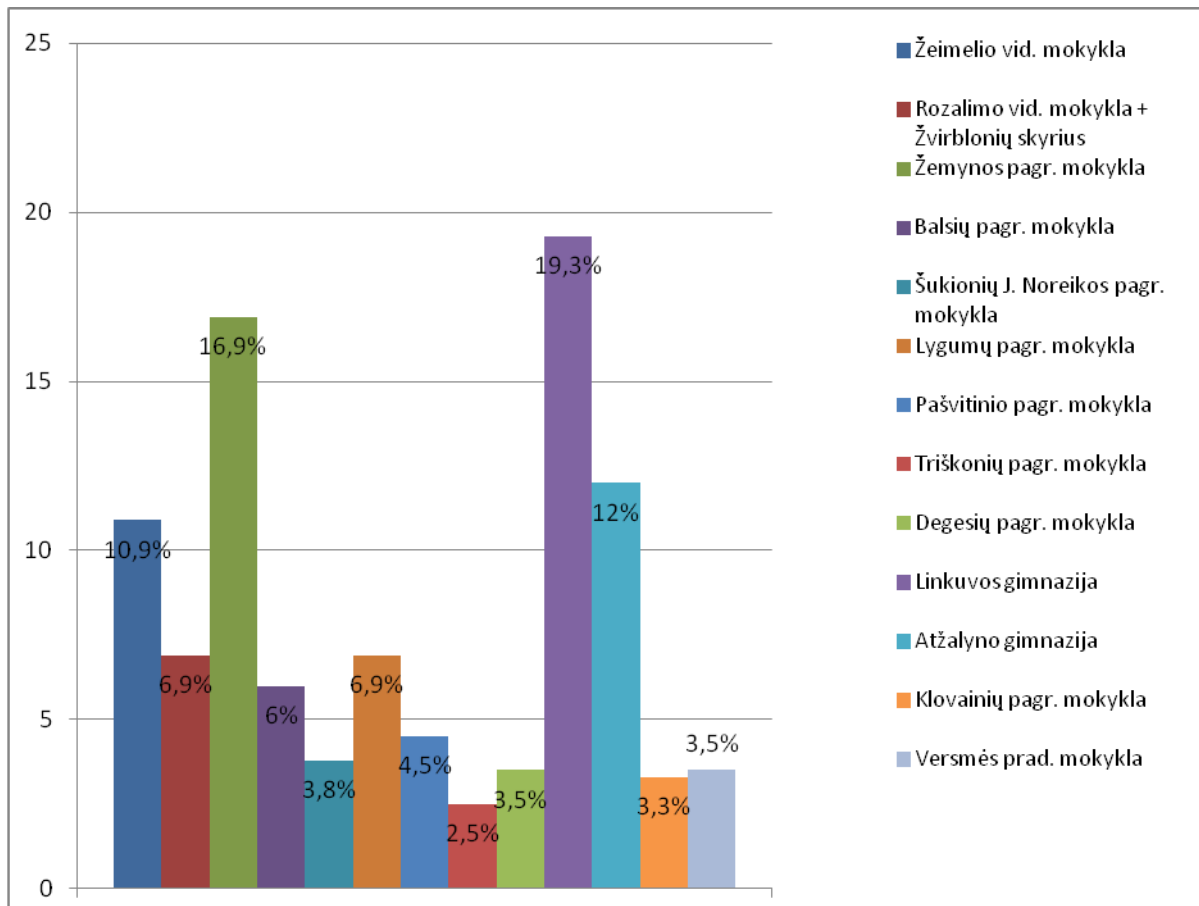
2012 metais sveikatą pasitikrino 2974 mokinys. Tai sudaro 97 proc. visų mokinių (2011 m. - 97 proc., 2010 m. - 98 proc., 2009 m. - 95,82 proc.). Iš profilaktiškai pasitikrinusių mokinių visiškai sveiki buvo tik 633 mokiniai (1pav). Lyginant 2012 m. su 2011 m. duomenimis ligotumas padidėjo 0,2 proc. (2011 m. visiškai sveikų mokinių buvo 21,1 proc.). Didžiausias moksleivių ligotumas stebimas Linkuvos gimnazijoje 19,3 proc., mažiausias Triškonių pagrindinėje mokykloje – 2,5 proc. (2 pav).

Mokinių sergamumas

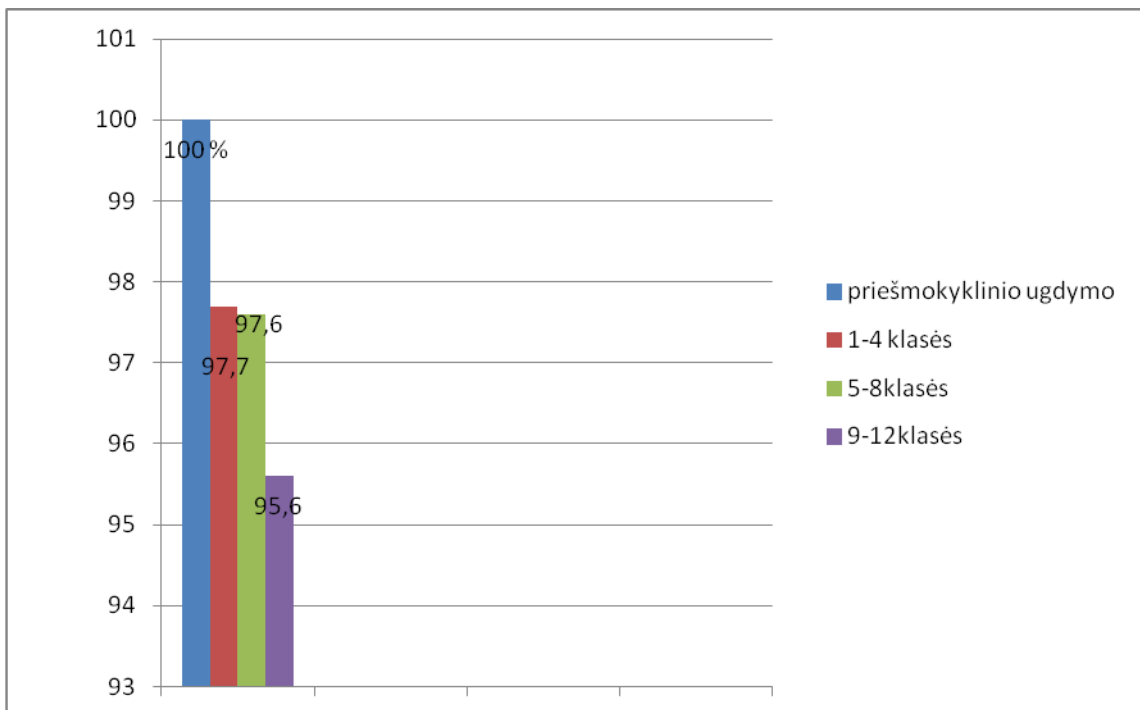
1 pav. Mokinių sergamumas

2012 m. Pakruojo rajono mokyklų mokinių sergamumas

Iš profilaktinių patikrinimų pagal klases matome, kad labiausiai profilaktiškai tikrinasi ikimokyklinio amžiaus vaikai, bei 1-4 klasių mokiniai (3pav.).

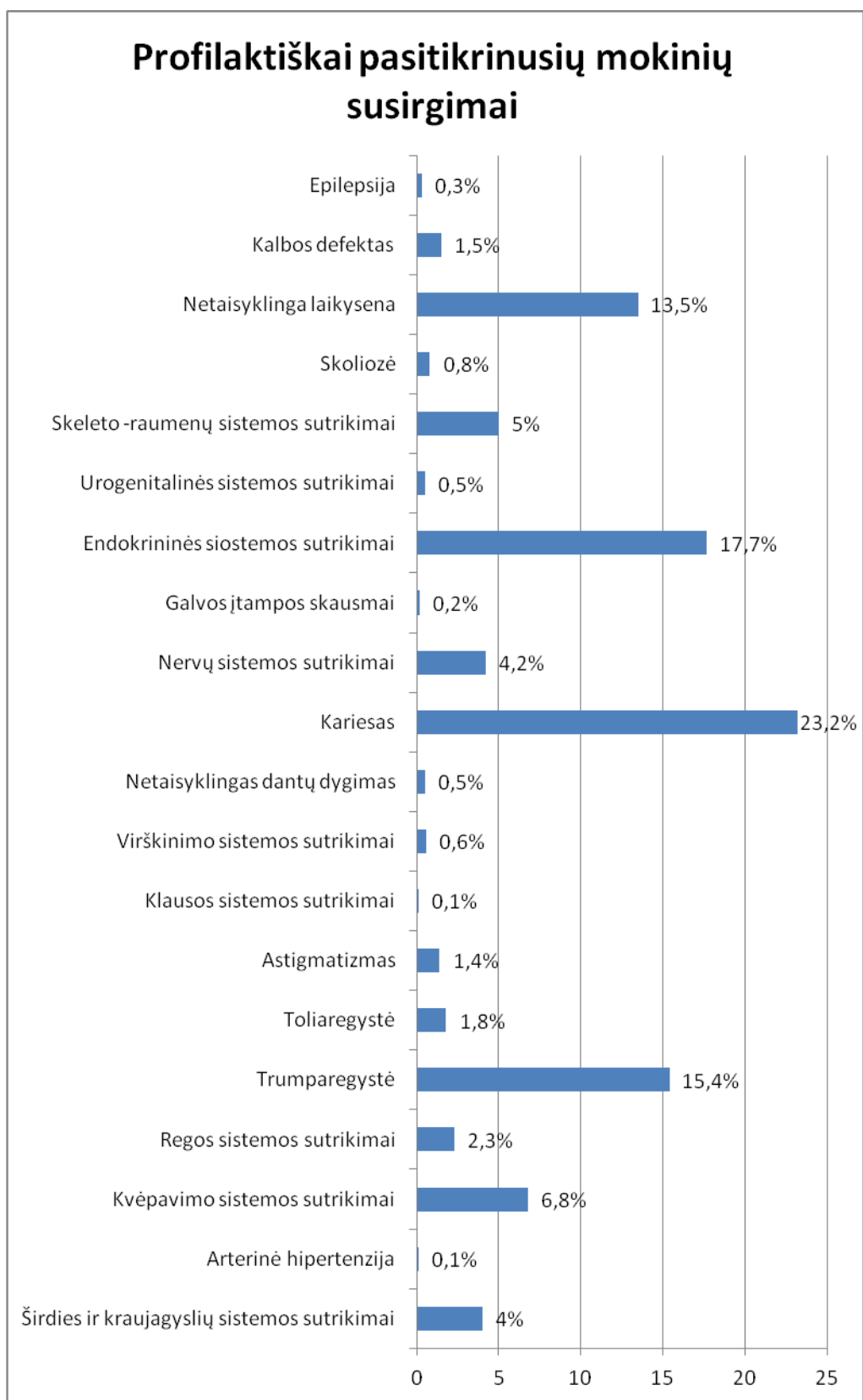
Profilaktiniai patikrinimai pagal klases 2012 metais

3 pav. Profilaktiniai patikrinimai pagal klases 2012 metais

Pagal mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pateiktus duomenis 2012 mokslo metais, Pakruojo rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių pasitikrinusių profilaktiškai buvo 2974 iš kurių 3471 buvo ligos atvejai, tai sudarė 1,2 susirgimai vienam mokiniui.

Didžiąjai daliai patikrinusių mokinių buvo nustatytas kariesas, endokrininės sistemos sutrikimai, trumparegystė, netaisyklinga laikysena (4 pav.). Ateityje norint kontroliuoti ir išvengti šių susirgimų reiktu skirti daugiau dėmesio šių ligų profilaktikai.

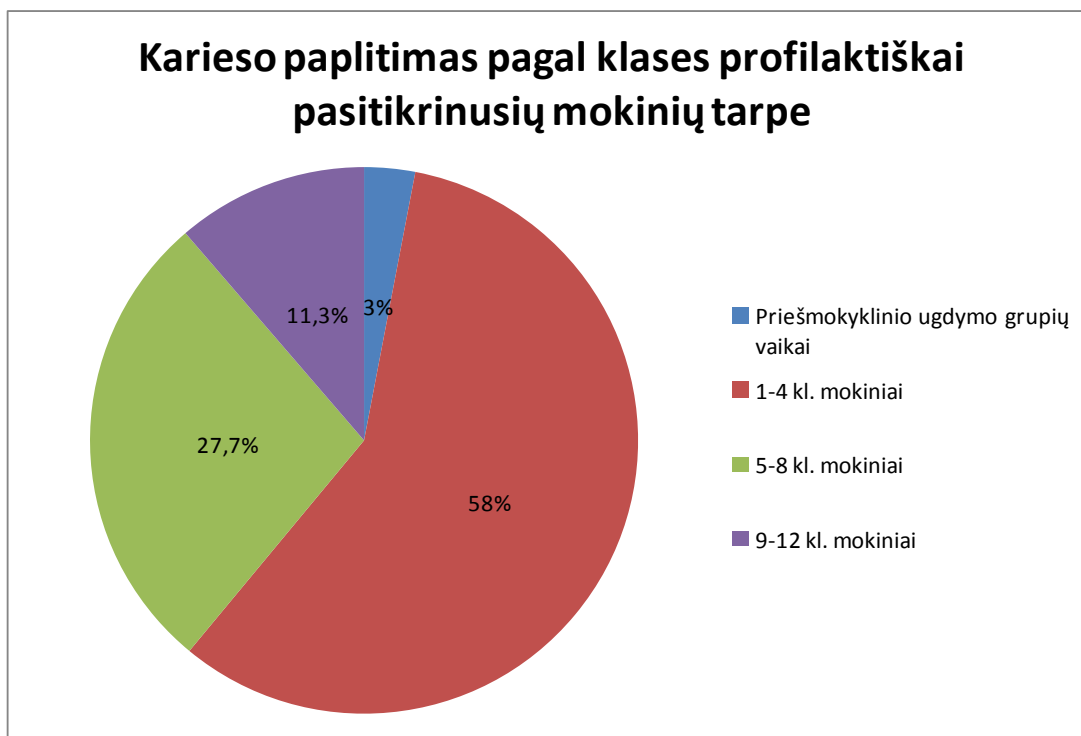

4 pav. Profilaktiškai patikrinusių mokinių susirgimai

Kariesas 2012 metų profilaktinių patikrinimų metu nustatytas 23,2 proc. mokinių, tai 0,2 proc. daugiau, nei 2011 metais ir 3 proc. daugiau, nei 2010 m. (2011 m. kariesas nustatytas 23

proc. mokinių, 2010 m. - 20,2 proc.). Akivaizdu, kad kariesas palaipsniui didėja. 2012 m. profilaktinių patikrinimų metu daugiausia kariesas nustatytas 1-4 kl. ir 5-8 kl. mokinių tarpe, mažiausiai priešmokyklinėse grupėse (5 pav.).

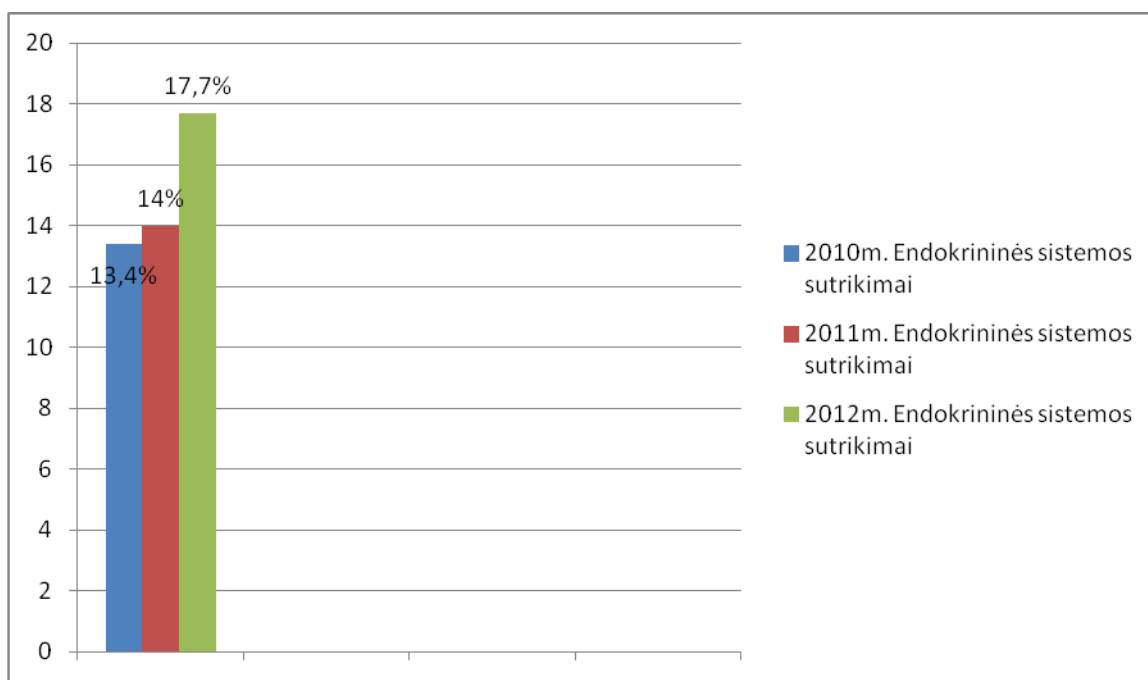
Dantų kariesas, arba dantų ėduonis – viena labiausiai paplitusių ligų pasaulyje, nuo kurios yra pažeisti daugiau nei 90 % visų pasaulio žmonių dantys. Burnos ertmės higiena, dantų priežiūra ir jų padengimas silantais yra pagrindinės priemonės kovai su kariesu.

5 pav. Karieso paplitimas pagal klases profilaktiškai patikrinusių mokinių tarpe

Taip pat didelį dėmesį reiktų skirti endokrininės sistemos sutrikimams, profilaktinių patikrinimų metu buvo nustatyta 17,7 proc. sutrikimų. Palyginus 2012 m. endokrininės sistemos sutrikimus su 2011 m. ir 2010 m. matome, kad endokrininės sistemos sutrikimai turi tendenciją didėti (6 pav). Daugiausia endokrininės sistemos sutrikimų nustatyta 9-12kl. mokiniams 41,5 proc., 5-8kl. mokiniams 36,6proc., 1-4kl. mokiniams – 20,4 proc., priešmokyklinių ugdymo grupių vaikams – 1,5 proc.

Endokrininės sistemos sutrikimai

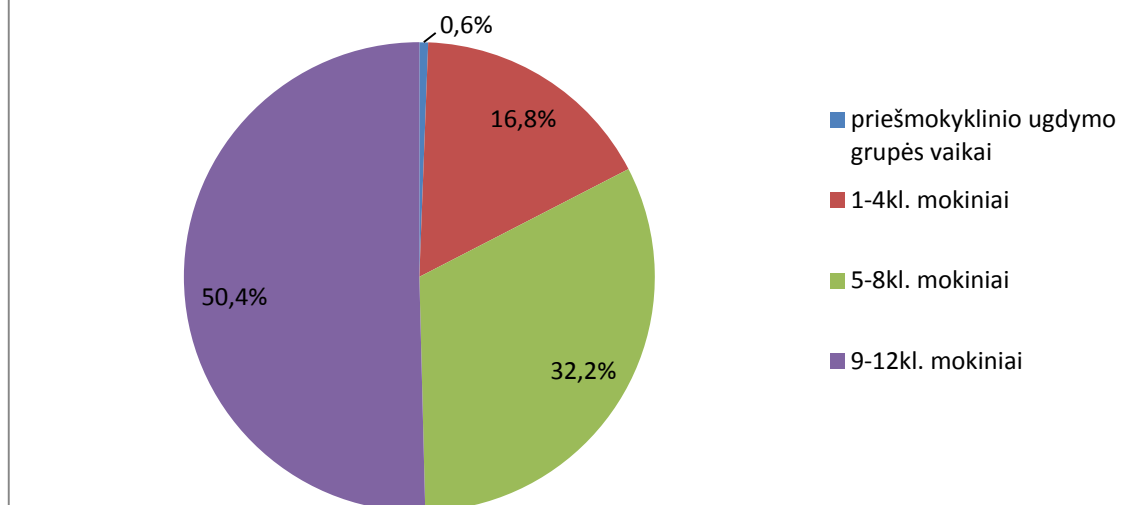
6 pav. Endokrininės sistemos sutrikimai

Profilaktiškai patikrinusiems mokiniams buvo nustatyta 20,9 proc. regos sutrikimų, iš kurių:
2,3 proc. regos sistemos sutrikimų;
15,4 proc. trumparegystė;
1,8 proc. toliaregystė;
1,4 proc. astigmatizmas.

Regos sutrikimai nustatyti 726 mokiniams, daugiausia su regos sutrikimais yra 9-12 klasėse, t.y. 323 mokiniai, priešmokyklinio ugdymo grupėse 5 vaikai, 1-4 klasėse – 156 mokiniai, 5-8 klasėse 242 mokiniai.

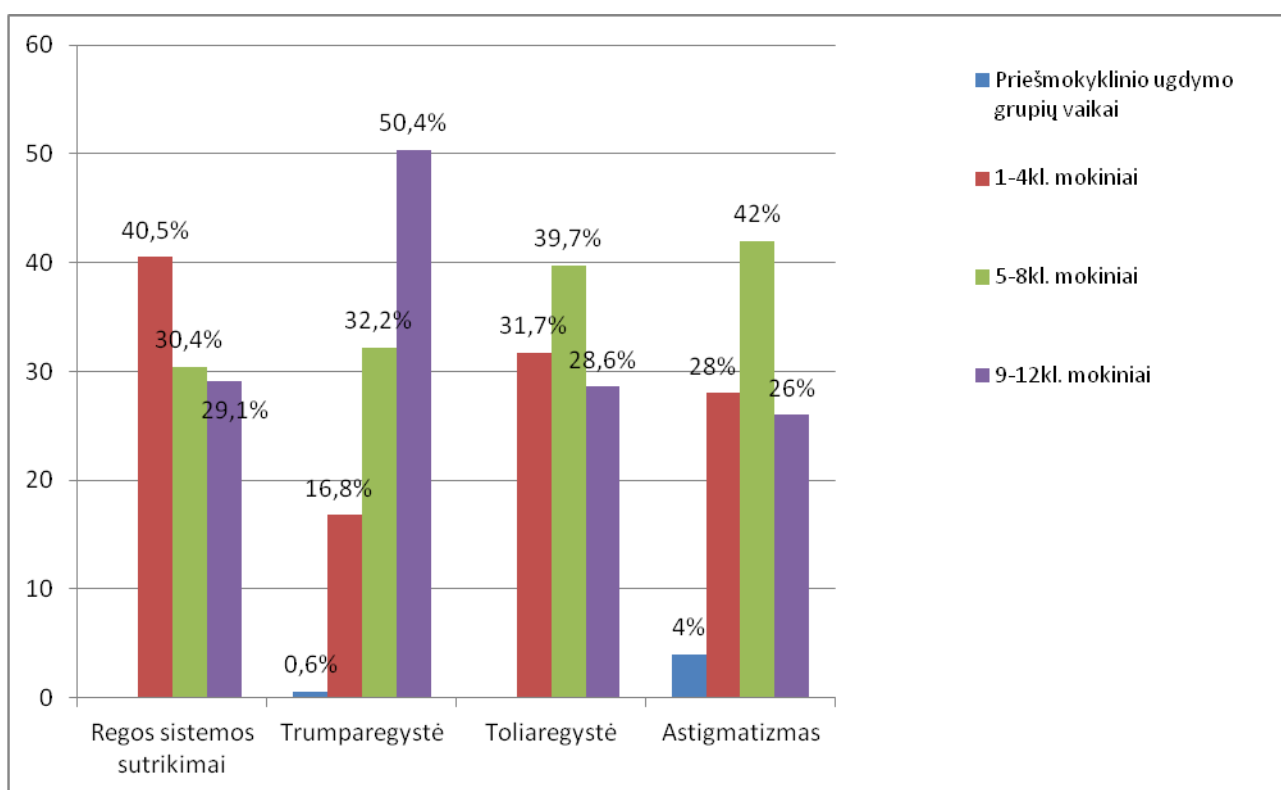
Trečią vietą pagal vaikų ligų paplitimą 2012 m. profilaktinių patikrinimų metu užima trumparegystė, kuri buvo nustatyta 15,4 proc. mokinių, 2011m. – 16 proc., 2010 m. – 14,3 proc. Daugiausia trumparegystės atvejų buvo nustatyta 9-12 kl. moksleiviams (7 pav., 8 pav.).

Profilaktinių patikrinimų metu nustatytos trumparegystės pasiskirstymas pagal klases

7 pav. Profilaktinių patikrinimų metu nustatytos trumparegystės pasiskirstymas pagal klases.

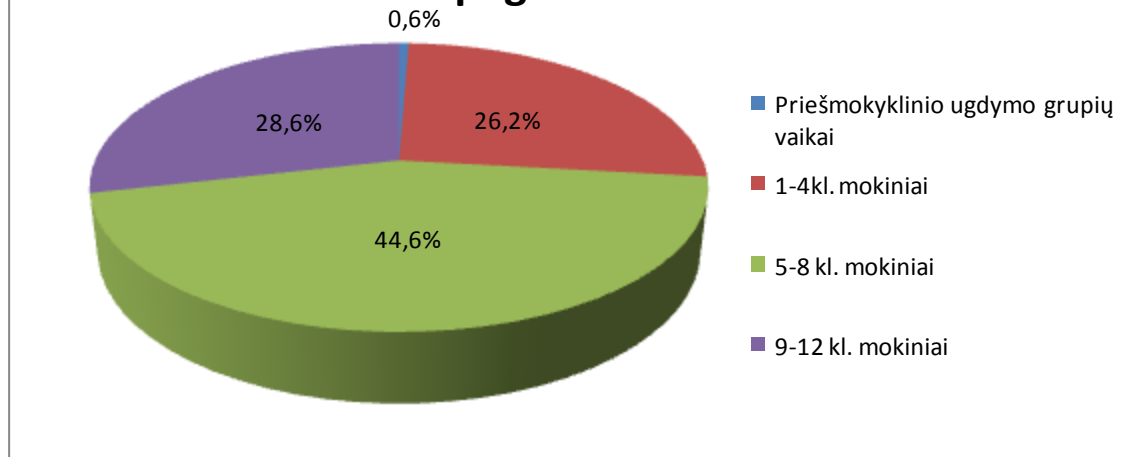
2012 metų regos sutrikimai

8 pav. Regos sutrikimai 2012 m.

Didelį dėmesį reiktų atkreipti į netaisyklinga laikysena, 2012 m. ji buvo nustatyta 13,5 proc. mokinių. Daugiausia netaisyklingos laikysenos atvejų nustatyta 5-8 kl. moksleiviams (9 pav.). Lyginant su ankstesniais metais netaisyklingos laikysenos nustatytos mokiniams skaičius sumažėjo 2,5 proc, tačiau tai vis tiek išlieka viena iš pagrindinių problemų (2011 m. -16 proc. , 2010 m. – 11,4 proc.).

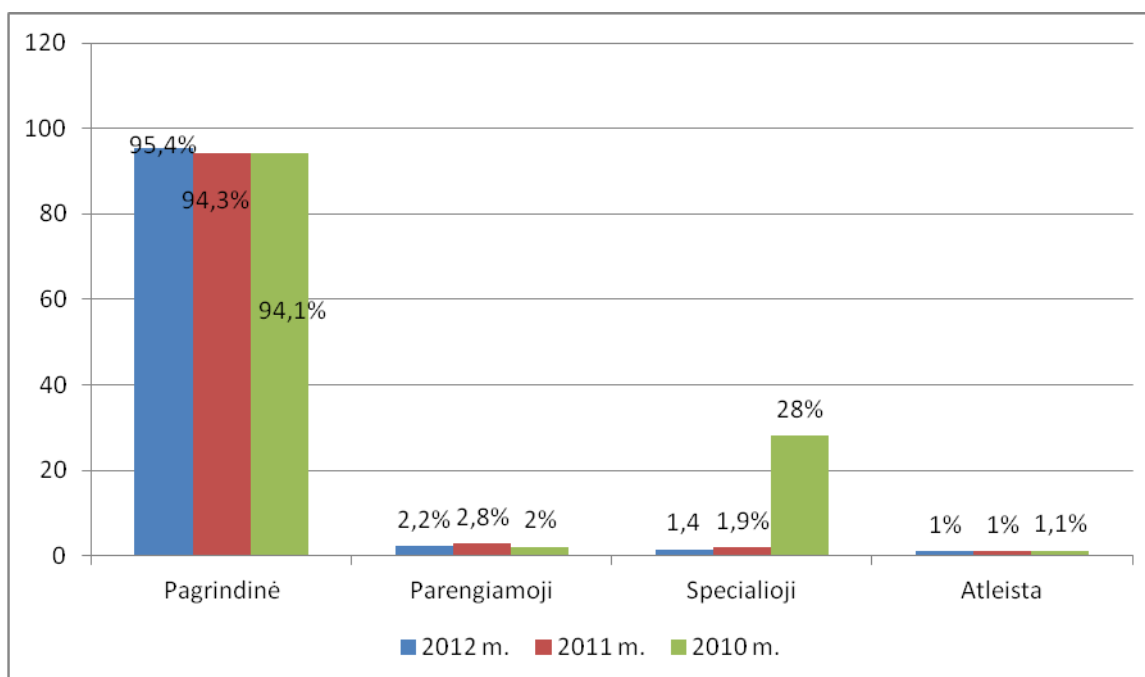
2012m. Profilaktiškai patikrinusių mokinių netaisyklingos laikysenos pasiskirstymas pagal klases

9 pav. 2012 m. Profilaktiškai patikrinusių mokinių netaisyklingos laikysenos pasiskirstymas pagal klases

Pakruojo rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirti 95,4 % mokinių, 2,2 % priskirti į parengiamąją grupę, 1,4 % mokinių paskirti į specialiąją kūno kultūros grupę, o likusi moksleivių dalis - 1 % buvo visai atleisti nuo kūno kultūros pamokų. Lyginant 2012, 2011, 2010 metų moksleivių fizinio ugdymo grupių duomenis, jos kito nežymiai (10 pav.)

Mokinių pasiskirstymas pagal fizinio ugdymo grupes

10 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal fizinio ugdymo grupes

Išvados:

1. Rajono moksleivių sveikata prastėja. Lyginant su 2011 metų profilaktinių patikrinimų duomenimis 2012 metais moksleivių ligotumas padidėjo 0,2 procento.

1. 2012 metais 3 procentai rajono moksleivių profilaktiškai laiku nepasitikrino sveikatos.
2. Pakruojo rajone didžiausiai daliai pasitikrinusiųjų moksleivių nustatytas kariesas, jis sudaro 23,2 proc.
3. Dauguma moksleivių turi regos problemų, regos susirgimai sudaro 20,9 proc., iš kurių didumai nustatyta trumparegystė - 15,4 proc.
4. Kasetmet daugėja endokrininės sistemos sutrikimų (2012 m. - 17,7; 2011 m. – 14 proc.; 2010 m. - 13,4 proc.).

Rekomendacijos:

1. Tėveliams dažniau priminti, kaip yra svarbu profilaktiškai apsilankyti pas šeimos gydytoją ir patikrinti vaikų sveikatą. Siekti, kad būtų 100 procentinis mokinių sveikatos profilaktinis patikrinimas.

2. Kovoje su kariesu reikia skirti daugiau dėmesio jo profilaktikai, labai svarbu, kad jau nuo pat mažens vaikams būtų formuojami taisyklingos mitybos įpročiai, moksleiviai būtų supažindinami su burnos ertmės higiena, dantų priežiūra. Reikia siekti kuo didesnio pirmųjų pastoviųjų dantų padengimo silantais, kurie užkerta kelia kariesui.

Tėveliams teikti daugiau informacijos apie vaikų burnos higieną bei rekomenduoti profilaktines priemones, padedančias išvengti dantų karieso.

3. Geras regėjimas ir akių stiprinimas yra svarbi bendros sveikatos dalis. Todėl labai svarbu imtis kompleksinių priemonių, kurios padėtų išvengti regos sutrikimų, stiprintų akis:

- 3.1. Tinkamas apšvietimas darbo vietoje, atstumo išlaikymas (apie 30-40 cm. iki teksto) skaitant, rašant ;
- 3.2. Specialių pratimų akims atlikimas;
- 3.3. Leisti akims 5-10 min. tiesiog užsimerkus pailsėti;
- 3.4. Išsimiegoti, nes miego trūkumas įtakoja regėjimo prastėjimą.
- 3.5. Vartoti natūralius preparatus skirtus akių stiprinimui;
- 3.6. Sveikos mitybos propogavimas. Maistas, kuriame gausu skaidulų, vitamino C, D, beta karoteno ir kitų vitaminų bei mineralų, stiprina regėjimą. Akis ypač stiprina šie produktai: morkos, kiaušiniai, mėlynės, špinatai, vynuogės, česnakai.
- 3.7. Mažiau laiko leisti prie kompiuterio, televizoriaus, daugiau būti gryname ore.

4. Endokrininių sistemų sutrikimų profilaktikai didelį dėmesį skirti racionaliai mitybai, kūno masės normalizavimui, fiziniui aktyvumui .

5. Norint išsaugoti sveikatą, būtina žinoti ne tik ligos atsiradimo ir vystymosi priežastis, bet ir įdiegti sveikos gyvensenos principus. Sveikatos mokymas turi didelę įtaką ne tik skatinant žmones sveikiau gyventi, bet ir kuriant sveikatą palaikančią aplinką, todėl labai svarbu plėsti rajone sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą.

Dažniau organizuoti paskaitas, pranešimus moksleivių tėveliams sveiko gyvenimo būdo tema, siekiant padėti išsiugdyti sveikos gyvensenos įpročius šeimoje, padedančius išsaugoti ir stiprinančius sveikatą, sveiką aplinką .

V. VYKDYTOS VALSTYBINĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMOS IR STRATEGIJOS

Eil. Nr.	Visuomenės sveikatos programos/strategijos pavadinimas	Visuomenės sveikatos programos/strategijos tikslas	Visuomenės sveikatos programos/strategijos priemonės	Įvykdytos priemonės
1.	Lietuvos nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros 2006-2013 metų strategija. Lietuvos nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2006-2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2013 metų planas (Žin., 2006, Nr. 70-2574)	Pagerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę, ilginti gyvenimo trukmę – mažinti sergamumą, mirtingumą ir neįgalumą, ypač daug dėmesio skirti dažniausioms mirties priežastims: nelaimingiems atsitikimams ir traumoms, širdies ir kraujagyslių ligoms, onkologiniams susirgimams, psichikos sveikatos sutrikimams.	Plėtoti visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybėse – steigti savivaldybių visuomenės sveikatos biurus ir vykdyti visuomenės sveikatos priežiūrą	Veikia Pakruojo savivaldybės biuras, kuris teikia visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas
2.	Vaikų sveikatos stiprinimo 2008–2012 metų programa (Žin., 2008, Nr. 104-3979)	Plėtoti vaikų sveikatos stiprinimą – ugdyti vaikams sveikos gyvensenos įpročius, užtikrinti vaikų sveikatos stiprinimo prieinamumą visoje šalyje, gerinti jo kokybę, tam vienyti valstybės ir savivaldybių institucijų, mokslo ir visuomenės pastangas	Organizuoti savivaldybių administracijų darbuotojams, mokytojams ir kitiems su vaikais ir mokiniais dirbantiems specialistams kvalifikacijos tobulinimo seminarus vaikų sveikatos stiprinimo klausimais	Vykdoma visuomenės sveikatos priežiūra ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo lavinimo mokyklose, Pakruojo rajono visuomenės sveikatos biuro specialistai dalyvavo kvalifikacijos kėlimo renginiuose.
3.	Maudyklų vandens kokybės stebėsenos 2009–2012 metų programa (Žin.,	Nustatyti ir prižiūrėti maudyklų vandens kokybę, siekiant išsaugoti ir pagerinti maudyklų būklę,	Programos paskirtis gerinti aplinką, kad ji būtų palanki žmonių sveikatai, bei užtikrinti kaupiamų	Pakruojo rajono savivaldybės gyventojai ir poilsiautojai buvo apsaugoti nuo per vandenį plintančių ligų. Atlikti maudyklų vandens

	2009, Nr.: 80-344	sudaryti saugias sąlygas žmonių sveikatai.	duomenų, apibūdinančių sveikatos aplinką, patikimumą ir prieinamumą.	tyrimai, informuota visuomenė, valstybės ir savivaldybės institucijos apie maudyklų vandens kokybę bei trumpalaikę taršą.
4.	Nacionalinės imunoprofilaktikos 2009–2013 metų programa (Žin., 2009, Nr. 40 -1534	Mažinti sergamumą, protrūkių tikimybę, valdyti, pašalinti ir išnaikinti vakcinomis valdomas užkrečiamąsias ligas; Užtikrinti skiepavimo saugumą, efektyvumą ir padidinti prieinamumą.	Įgyvendinant šią programą, užtikrinamas Nacionalinės imunoprofilaktikos programos tęstinumas, siekiant suvaldyti, pašalinti ir išnaikinti vakcinomis valdomas užkrečiamąsias ligas, įgyvendinami Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro, Pasaulio sveikatos organizacijos tikslai Europos Sąjungoje ir Europos regione.	Skiepavimo mastas atitinkamose vaikų amžiaus grupėse pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepavimų kalendorių Pakruojo rajone siekia virš 90 procentų

VI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PROGRAMŲ IR STRATEGIJŲ, VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Priemonės (paslaugos) pavadinimas	Suteiktų paslaugų skaičius	Skirtos lėšos (Lt)
1.	Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis ir išlaidų kompensavimo iš PSDF biudžeto lėšų programa.	Vaikų krūminių dantų dengimas silantinėmis medžiagomis	335	10309
2.	Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš PSDF biudžeto lėšų, finansavimo programa	Gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimas ir rezultatų įvertinimas	717	14307
3.	Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa	Informavimas dėl krūties piktybinių navikų profilaktikos ir siuntimas	503	6039
4.	Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos	Informavimas apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės	1245	60336

	grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa	įvertinimas, pirminės prevencijos plano sudarymas ar siuntimas išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę		
5.	Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Informavimas apie ankstyvąją priešinės liaukos vėžio diagnostiką ir prostatos specifinio antigeno nustatymas	822	31927
6.	Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa	Ankstyvas storosios žarnos vėžio išaiškinimas	1743	42657

VII. BENDRUOMENĖS, NEVALSTYBINIŲ ORGANIZACIJŲ, ŪKIO SUBJEKTŲ, SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS STRUKTŪRINIŲ PADALINIŲ DALYVAVIMAS VYKDANT VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLĄ

Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras bendruomenės sveikatos stiprinimui prisidėjo vykdydamas šias veiklas:

Veiklos aprašymas:

1. Privalomieji higienos įgūdžių, privalomieji pirmosios pagalbos mokymai ir mokymai apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai:

- Higienos įgūdžių mokymai: užsiėmimų skaičius 82, dalyvių skaičius – 490.
- Pirmosios pagalbos mokymai: užsiėmimų skaičius – 47, dalyvių skaičius – 162.
- Alkoholio ir narkotikų žala žmogaus sveikatai: užsiėmimų skaičius – 24, dalyvių skaičius – 39.

2. Paskaitos – praktinių įgūdžių mokymai:

- 3 paskaitos bendruomenėse „Kontroliuokime savo kūno masę“ (dalyvių skaičius – 20);
- 1 paskaita „Asmens higiena. Saugi kuprinė“ (dalyvių skaičius – 6, tikslinė grupė);
- 1 paskaita – mokymai „Pirmoji pagalba nukentėjusiajam“ (dalyvių skaičius – 22);
- 1 paskaita – mokymai „Šiaurietiškas ėjimas, kas tai?“ (dalyvių skaičius – 22);
- 1 paskaita „Alkoholio žala žmogaus sveikatai“ (dalyvių skaičius – 22);
- 1 paskaita – mokymai „Šiaurietiškas ėjimas. Kas tai?“ dalyvių skaičius – 22);
- 1 paskaita Tarptautinei nerūkymo dienai paminėti - „Rūkai – save žudai“ (dalyvių skaičius – 12);
- 4 video paskaitos „Alkoholio žala žmogaus sveikatai“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 23);
- 1 video paskaita „Alkoholio ir narkotikų žala žmogaus sveikatai“ (dalyvių skaičius – 19);
- 1 paskaita – pranešimas „Pokyčių ir smurto prevencija mokyklose“ mokyklų visuomenės sveikatos specialistėms (dalyvių skaičius – 7);

- 1 paskaita „Alkoholio ir rūkymo žala moters sveikatai“ tikslinei grupei klausytojų (dalyvių skaičius – 2 moterys);
- 3 paskaitos „Taikūs konfliktų sprendimo būdai“ moksleiviams (dalyvių skaičius – 47);
- 1 paskaita bendruomenės nariams „Sveikata – brangiausia tai, ką turime“ (dalyvių skaičius – 15);
- 1 paskaita „Priklausomybę sukeliančios medžiagos“ moksleiviams (dalyvių skaičius – 38);
- Diskusija „Tavo pasirinkimas“ (dalyvių skaičius – 4).

3. Akcijos:

- akcija - praktinis užsiėmimas „Šiaurietiškas ėjimas“ (dalyvių skaičius – 18);
- akcija - „Kraujo spaudimas, sekime jį“ Linkuvos bendruomenėje (dalyvių skaičius – 23);
- akcija - „Pirmosios pagalbos teikimas nukentėjusiajam“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 21);
- akcija - Paskaita – mokymai „Šiaurietiškas ėjimas“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 2);
- akcija - „CO matavimas“ pasaulinei nerūkymo dienai paminėti bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 24)
- akcija - „Svorio matavima kūno masės analizatoriumi“ bendruomenėje (dalyvių skaičius – 59);
- akcija - „Girtas ir pavojingas“ alkoholio vartojimo prevencijai naudojant mokymo priemonę „Girti akiniai“ (dalyvių skaičius – 72);
- akcija – „Streso lygio matavimas“ bendruomenės nariams, naudojant streso termometrą (dalyvių skaičius – 89);
- akcija – „CO matavimas plaučiuose“ bendruomenės nariams, naudojant CO matuoklį (dalyvių skaičius – 6);
- akcija – „Kraujospūdžio matavimas – konsultacijos“ širdies dienai paminėti bendruomenėje (dalyvių skaičius – 114);
- akcija – „Individualios konsultacijos – kraujospūdžio matavimas“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 60);
- dvi akcijos „Kuprinių svoris (dalyvių skaičiu – 256);
- akcija – „Kūno masės analizė“ (dalyvių skaičius – 46);

4. Seminarai, konferencijos visuomenės sveikatos biure:

- Seminaras socialiniams darbuotojams, medikams, psichologams, visuomenės sveikatos specialistams. „Psichologinių krizių įveikimas ir savižudybių prevencija“ (dalyvių skaičius – 21);
- Seminaras visuomenės sveikatos priežiūros specialistams, socialiniams darbuotojams, pedagogams ir kt. Specialistams „Bendravimo baimė tampa bendradarbiavimo kliūtimi ir konfliktais“ (dalyvių skaičius – 47).
- Konferencija Pakruojo rajono politikams, pedagogams, socialiniams darbuotojams, medikams, psichologams, visuomenės sveikatos specialistams, spaudos atstovams ir kt. „Savižudybių prevencija, psichologinių krizių atpažinimas“ (dalyvių skaičius – 40).

5. Dalyvavimas konferencijose, seminaruose:

- Radviliškyje - „Visuomenės sveikatos priežiūros plėtra savivaldybėse“ (dalyvių skaičius – 2);
- Konferencija Lietuvos Respublikos seime „2013 metai – sveikatingumo metai: ar įmanoma visuotinai sveika gyvensena Lietuvoje?“ (dalyvių skaičius – 1);

- Tarptautinė konferencija Lietuvos Respublikos seime „NTKD naujos tendencijos psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos bei kontrolės srityje“ (dalyvių skaičius – 1);

6. Posėdžiai:

- darbo grupės posėdis „Kai mūsų širdys plaka išvien“ (dalyviai – 5);
- „VSB vykdytos veiklos aptarimas“ (dalyviai – 2);
- Ekonomikos ir finansų komiteto posėdis (dalyviai – 2);
- Pakruojo rajono savivaldybės vaikų teisių apsaugos tarnybos posėdis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriuje (dalyviai – 1);
- Pakruojo rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos trys posėdžiai (dalyviai – 3);
- darbo grupės posėdis savivaldybėje „Dėl tarybos nario G. Grybės pareiškimo tyrimo“ (dalyviai – 1);
- Pakruojo rajono savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos posėdis (dalyviai – 15);
- „Vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo“ darbo grupės posėdis (dalyviai – 1);
- posėdis savivaldybėje dėl VSB darbuotojų skundo Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriui (dalyvių skaičius – 14);
- Darbo ginčų komisijos posėdis (dalyvių skaičius – 6);
- Pakruojo rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisijos posėdis (dalyvių skaičius – 1);
- Darbo grupės posėdis renginiui „Kai mūsų širdys plaka išvien“ pasiruošti (dalyvių skaičius – 4);
- Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijoje posėdis „Dėl visuomenės sveikatos priežiūros veiklų įgyvendinimo“ (dalyvių skaičius – 1).

7. Susirinkimai:

- keturi biuro darbuotojų veiklos aptarimo susirinkimai biure (dalyvių skaičius – 34);
- susirinkimas biure „Ruošiamės mokyklai“ (dalyvių skaičius – 7);
- susirinkimas „Rugsėjo darbų apžvalga“ (dalyvių skaičius – 7);

8. Susitikimai:

- 7 susitikimai su Pakruojo rajono savivaldybės tarybos nariais Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure;
- susitikimas su Pakruojo sveikuolių klubo „Valia“ pirmininke dėl tolimesnio bendradarbiavimo propaguojant sveiką gyvenimo būdą (dalyvių skaičius – 2);

9. Renginiai:

- bendradarbiaujant su Pakruojo sveikuolių klubu „Valia“ dalyvauta renginyje „Sveikas pavasari“ (dalyvių skaičius – 3);
- 4 renginiai „Mankšta su Šauliuku“ rajono moksleiviams (dalyvių skaičius – 555);
- renginys „Pasaulinė diena be tabako“;
- renginys Pakruojo nerūkymo skverelyje „Pasaulinei nerūkymo dienai paminėti“ (dalyvių skaičius – 40);
- renginys – rajono moksleivių, projekto „Gyvenk sveikai, mąstyk blaiviai“ dalyvių išvyka į Lietuvos Policijos mokyklą Klaipėdoje (dalyvių skaičius -50);
- du finaliniai renginiai „Sveikuolių sveikuoliai“ Panevėžyje (dalyvių skaičius – 28);
- renginys – paroda „Išsaugokime sveikus dantis“ (dalyvių skaičius – 94 piešinių autoriai);
- renginys „Kai mūsų širdys plaka išvien“ Pakruojo savivaldybėje (dalyvių skaičius – 130);
- finalinis renginys Plungėje „Kai mūsų širdys plaka išvien“ (dalyvių skaičius – 14);

- dalyvavimas Pakruojo miesto šventėje (dalyvių skaičius – 4);
- renginys Pakruojuje „Diena be automobilio“ (dalyvių skaičius – 100);
- sveikatinimo renginys – išvyka į Druskininkų vandens parką moksleiviams, rajono sveikuoliams (dalyvių skaičius – 34);
- sporto renginys „Bendraukim ir bendradarbiaukim“ rajono bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams, jaunesiems policijos rėmėjams (dalyvių skaičius – 100).

10. Konsultacijos:

- Bendruomenės nariams „Kūno masės analizė“ (dalyvių skaičius – 15);
- Individualios konsultacijos norintiems mesti rūkyti (dalyvių skaičius – 2).
- Paskaita – konsultacija moksleiviam „Kad dantukai būtų gražūs“ (dalyvių skaičius – 17);
- Trys susitikimai – konsultacijos Pakruojo miesto lopšeliuose-darželiuose (dalyvių skaičius – 3).

VIII. VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮGYVENDINIMAS Visuomenės sveikatos priežiūros vaikų ir jaunimo funkcijų įgyvendinimo savivaldybėje 2012 metais

INFORMACIJA APIE MOKYKLAS IR MOKINIŲ SKAIČIŲ

Savivaldybės sprendimas dėl etatų įvedimo		Už sveikatos priežiūros mokyklose paslaugų teikimą atsakinga (-os) institucija (-os) ar įstaiga (-os)	Mokyklų skaičius		Mokinių skaičius	
Data, nr.	Skirta etatų		steigėja savivaldybė	kitų steigėjų	steigėja savivaldybė	kitų steigėjų
2009-04-28 Nr. T-116; 2009-04-28 Nr. T-117	5,25	Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	16	1	3153	382

SVEIKATOS PRIEŽIŪRĄ MOKYKLOSE VYKDANTYS SPECIALISTAI (gyvenamosiose vietovėse, turinčiose 3 000 ir daugiau gyventojų)

Specialistų etatų skaičius	Specialistų skaičius	Specialistų pasiskirstymas pagal užimamą etatą				Specialistų išsilavinimas (specialybė)		
		1 ir daugiau	0,5–1	iki 0,5	pagal priedą	visuomenės sveikatos	slaugytojos	kita
1*	2*	3*	4*	5*	6*	7	8	9
2,0	2	2	0	0	0	0	2	0

(gyvenamosiose vietovėse, turinčiose mažiau kaip 3 000 gyventojų)

Specialistų etatų skaičius	Specialistų	Specialistų pasiskirstymas pagal užimamą etatą	Specialistų išsilavinimas (specialybė)
----------------------------	-------------	--	--

	skaičius	1 ir daugiau	0,5–1	iki 0,5	pagal priedą	visuomenės sveikatos	slaugytojos	kita
1*	2*	3*	4*	5*	6*	7	8	9
4,25	7	0	5	1	1	0	7	0

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS MOKYKLOSE FINANSAVIMAS

Skirta lėšų (litais)		Savivaldybės išsipareigota skirti lėšų (litais)	Panaudota lėšų (litais)		Panaudotų lėšų paskirstymas (litais)			
Privalomojo sveikatos draudimo fondas	Savivaldybės biudžetas		Privalomojo sveikatos draudimo fondas	savivaldybės biudžetas	darbo užmokesčiui	Mokesčiams	medikamentams (tvarsliavai)	kitai veiklai
110/700	27.800	27.800	138.500	27.800	105.900	32.600	0	0

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS MOKYKLOSE VEIKLOS RODIKLIAI

Užregistruota mokinių apsilankymų pas sveikatos priežiūros specialistus rajono mokyklose	Apsilankymų pasiskirstymas pagal priežastį			Sveikatinimo veikla		
	pirmoji pagalba	konsultacijos	kita	vykdyta programų	organizuota renginių	renginiuose dalyvavusių mokinių
2494	372	1093	274	18	465	11979

IX. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLOS FINANSAVIMAS

Pakruojo rajono savivaldybėje visuomenės sveikatos priežiūra vykdoma vadovaujantis 2009 m. lapkričio 2 d. Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T- 335 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros 2009-2013 metų strategijos patvirtinimo“.

Biudžetiniai metai	2012 m.	
Darbuotojų skaičius	12 darbuotojų Patvirtintų ir užimtų etatų - 10	
Gauta asignavimų:	litai	
1) Savivaldybės biudžeto lėšos	66000.0	
2) Spec. programos lėšos	9246.0	
3) Lietuvos Respublikos SAM lėšos	32600.0	
4) PSDF lėšos	110100.0	
5) Paramos lėšos	0	

X. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO SAVIVALDYBĖS VYKDOMOS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

1. Vaikų ir jaunimo iki 25 m. amžiaus sveikatos išsaugojimas ir gerinimas, formuojant sveiko gyvenimo įgūdžius, siekiant, kad sveika gyvensena taptų įpročiu ar būtinybe.

2. Sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų mažinimas.
3. Onkologinių susirgimų profilaktika.
4. Mirtingumo ir neįgalumo nuo traumų ir kitų išorinių mirties priežasčių mažinimas.
5. Alkoholio, tabako, narkotikų ir kitų psichotropinių medžiagų vartojimo prevencija, psichinės sveikatos gerinimas.
6. Gyventojų fizinio aktyvumo didinimas.
7. Aplinkos sveikatinimas

XI. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS PRIEMONIŲ VYKDYMAS

1. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠOS

2. Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų šaltiniai	Surinkta lėšų, litais
1	2	3
1.	Pakruojo rajono savivaldybės biudžeto lėšos	10000
2.	Pakruojo rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos	111800
3.	Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos	15630
Lėšų likutis ataskaitinių biudžetinių metų pradžioje		10300
Iš viso lėšų		147730

2. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINTOS PRIEMONĖS

Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos		Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų paskirstymas		
Eil. nr.	Vykdytojas ir programos pavadinimas	Savivaldybės biudžetas Lt	Gamtosaugos fondo lėšos Lt	PSDF lėšos Lt
	Iš viso skirta lėšų	10000	100800	15630

1.	Pakruojo rajono diabeto klubas „Vita”			4000
2.	VšĮ „AZZARA“			3650
3.	Degešių pagrindinė mokykla „Noriu turėti stiprią sveikatą”		800,0	
4.	Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro Gyvenk sveikai, mastyk blaiviai programa.		1020,0	7980
5.	VšĮ „Visada aktyvus“	6520	0	
6.	UAB „Profilaktinė dezinfekcija“		4105,0	
7.	VšĮ Pakruojo ligoninės Ankstyvos gimdos kaklelio ir kiaušidžių ikivėžinių susirgimų diagnozavimo programa.		10000,0	
8.	VšĮ Pakruojo ligoninės Tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės 2012m. programa.		6200,0	
9.	Pakruojo PSPC Tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės 2012 metų programa.		8500,0	
10.	Pakruojo PSPC Kraujotakos sistemos ligų prevencijos programa.		10000,0	
11.	Pakruojo PSPC Dantų edukacijos profilaktikos ir kontrolės programa 2012 m.		1500,0	
12.	Pakruojo PSPC Cukrinio diabeto prevencijos ir ligos kontrolės programa.		0	
13.	Pakruojo maudyklų vandens kokybės tikrinimas.		4000,0	
14.	Pakruojo bendruomenės sveikatos tarybos veikla.		2500,0	
15.	Viešųjų erdvių tvarkymas Pakruojo mieste (tualetų, persirengimo kabinų įrengimas maudyklose ir Pakruojo miesto parke)		15000,0	
16.	Paežerių maudyklos tvarkymas (persirengimo kabinos, informacinio stendo, suoliukų įrengimas)		10000,0	
17.	Ekvivalentinio garso slėgio lygio matavimai savivaldybės teritorijoje		1500,0	
18.	Aplinkos oro užterštumo tyrimų vykdymas (sieros dioksido, anglies monoksido ir bendrojo dulkių kiekio nustatymas Pakruojo ir Linkuvos miestuose)		1500,0	
			76625	
	Iš viso paskirstyta lėšų	6520	76625,0	15630

3. SAVIVALDYBĖS BENDRUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMAS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠOMIS

Eil. Nr.	Savivaldybės visuomenės sveikatos programų sritys	Savivaldybės bendruomenės tikslinių grupių apibūdinimas	Savivaldybės bendruomenės tikslinių grupių gautos naudos apibūdinimas
----------	---	---	---

1	2	3	4
1.	Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūra	Moksleiviai, pedagogai, moksleivių tėvai	<p>2012 metais rajono mokyklose buvo vykdomas sveikatos žinių populiarinimas ir švietimas. Mokyklų visuomenės sveikatos specialistų veikla:</p> <p>Pranešimai, paskaitos, pamokos - 355 (9601 dalyviai); Išleisti stendai – 289; Diskusijos, debatai – 269 (1265 dalyviai); Konsultuota asmenų – 2494; Konkursai, viktorinos, varžybos – 83 (3946 dalyviai); Išplatinta leidinių iš viso: skaičius – 49, tiražas – 6045; Užregistruoti 2494 moksleivių apsilankymai pas mokyklų visuomenės sveikatos specialistus. Pirmoji pagalba suteikta - 372. Mokiniai reguliariai tikrinti dėl asmens higienos ir užkrečiamųjų ligų.</p>
2.	Alkoholio kontrolės programa	Jaunimas, rizikos grupės vartojančios psichotropines medžiagas, rajono gyventojai, socialiniai darbuotojai, kaimo bendruomenių centrų nariai.	<ul style="list-style-type: none"> * diskusija „Jaunimas ir alkoholis“ (6 dalyviai); * 2 paskaitos „Pasaka ne pasaka apie alkoholį“ (112 dalyviai); * 2 pamokos „Tabakas ir alkoholis – nesvaigink savęs“ (50 dalyvių); * paskaita „Alkoholis veža“ (28 dalyviai); * Platinta metodinė medžiaga Valstybinio psichikos sveikatos centro: lankstinukai: 9 temų pavadinimų, tiražas - 1098, prevenciniai filmai 2 - 80 vnt.. - akcija - „Girtas ir pavojingas“ alkoholio vartojimo prevencijai naudojant mokymo priemonę „Girti akiniai“ (dalyvių skaičius – 72); * 1 paskaita „Alkoholio žala žmogaus sveikatai“ (dalyvių skaičius – 22); * diskusija „Tavo pasirinkimas“ (dalyvių skaičius – 4). * 1 video paskaita „Alkoholio ir narkotikų žala žmogaus sveikatai“ (dalyvių skaičius – 19);
3.	Tabako kontrolės programa	Jaunimas, rizikos grupės vartojančios psichotropines medžiagas, rajono gyventojai.	<ul style="list-style-type: none"> * pokalbis „Žolės“ rūkymas“ (8 dalyviai); * stendas „Rūkymo žala“ (1); * paskaita „Rūkymo žala“ (64 dalyviai); * pokalbis „Tarptautinė nerūkymo diena“ (18 dalyvių); * stendas „Rūkymas žudo“ (1); * 15 akcijos rajono mokyklose „Laikykime gėlę vietoj cigaretės“ (išdalinta 646 lankstinukas); * paskaita „Priklausomybė tabakui“ (8 dalyviai); * 3 debatai „Rūkymo žala vaiko organizmui“ (20 dalyvių); * paskaita „Narkotikai ir jų poveikis sveikatai“ (14 dalyvių); * 1 pamoka „Žalingi įpročiai – rūkymas“ (16 dalyvių); * 1 paskaita „Kuo žalingas psichiką veikiančių medžiagų vartojimas?“ (25 dalyviai); * pamoka „Rūkai – save žudai“ (24 dalyviai); * 3 akcijos „Pasaulinė diena be tabako“ (80 dalyvių); * paskaita „Narkotikų prevencija ir kiti žalingi įpročiai“ (24 dalyviai); * pamoka „Rūkymo ir alkoholio prevencija“ (22 dalyviai); * akcija „Anglies monoksido matavimas“ su CO matuokliu (23 dalyviai); * 8 pamokos naudojant mokymo priemonę „Rankinis mechaninis rūkiklis“ (142 dalyviai); * pamoka „Kodėl aš rūkau?“ (20 dalyvių);

			<ul style="list-style-type: none"> * paskaita „Žalingi įpročiai“ (48 dalyviai); * pamoka „Tabakui – ne“ (26 dalyviai); * diskusija „Žalingi įpročiai ir sveikatos išsaugojimas“ (40 dalyvių); * pamoka „Rūkymas pavojingas sveikatai“ (19 dalyviai); * pamoka „Tabako poveikis paauglio organizmui“ (30 dalyvių); * pamoka „Kas tai yra narkotikai?“ (30 dalyvių); <p>Dalyvauta tarptautinėje konferencijoje „NTKD naujos tendencijos psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos bei kontrolės srityje“ (1 dalyvis).</p>
4.	Gyventojų sveikatos palaikymo ir stiprinimo programa	Rajono gyventojai, jaunimas	<p>Biuras teikė paslaugas įvairių gyventojų grupėms sveikos mitybos, sveikos gyvensenos, klausimais, dalyvauta konferencijose, seminaruose:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Radviliškyje - „Visuomenės sveikatos priežiūros plėtra savivaldybėse“ (dalyvių skaičius – 2); - Konferencija Lietuvos Respublikos seime „2013 metai – sveikatingumo metai: ar įmanoma visuotinai sveika gyvensena Lietuvoje?“ (dalyvių skaičius – 1); * Pakruojo rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos trys posėdžiai (dalyviai – 3); <p>Interviu spaudai:</p> <ul style="list-style-type: none"> * laikraščiu „Pakruojo kraštas“ apie numatomą seminarą „Bendravimo baimės tampa bendradarbiavimo kliūtis ir konfliktu“; * laikraščiu „Pakruojo kraštas“ – „Apie biuro veiklą“; * dienraščiu „Lietuvos sveikata“ – „VSB prioritetai, vizija“ * dienraščiu „Lietuvos sveikata“ – apie VSB duomenų pateikimas (2 kartai). * Internetiniai straipsniai (18), * straipsniai rajono spaudoje (22). * Seminaras „Šiaurietiškas ėjimas - kas tai?“ (dalyvių skaičius - 22). * Dalyvavimas renginiuose : „Diena be automobilio“ Pakruojyje (apie 100 dalyvių); * akcija - „Kraujo spaudimas, sekime jį“ Linkuvos bendruomenėje (dalyvių skaičius – 23); * akcija - „Pirmosios pagalbos teikimas nukentėjusiajam“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 21); * akcija - paskaita – mokymai „Šiaurietiškas ėjimas“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 2); * akcija - „Svorio matavimas kūno masės analizatoriumi“ bendruomenėse (dalyvių skaičius – 59); * akcija – „Streso lygio matavimas“ bendruomenės nariams, naudojant streso termometrą (dalyvių skaičius – 89); * akcija – „CO matavimas plaučiuose“ bendruomenės nariams, naudojant CO matuoklį (dalyvių skaičius – 6); * akcija – „Kraujospūdžio matavimas – konsultacijos“ širdies diena paminėti bendruomenėse (dalyvių skaičius – 114); * akcija – „Individualios konsultacijos – kraujospūdžio matavimas“ bendruomenės nariams (dalyvių skaičius – 60); * dvi akcijos „Kuprinių svoris (dalyvių skaičiu – 256); * akcija – „Kūno masės analizė“ (dalyvių skaičius – 46);

			<p>Lankstinukai:</p> <ul style="list-style-type: none"> * „Širdies kraujagyslių ligos“ (išdalinta – 100 vnt.); * „Gimdos kaklelio prevencija“ (išdalinta – 100 vnt.); * „Dantų éduonis“ (išdalinta – 500 vnt.); * „Sveikas senėjimas (išdalinta – 500 vnt.); * „Saugi mokyklinė kuprinė“ (išdalinta – 90 vnt.); * „Šiaurietiškas éjimas“ (išdalinta – 400 vnt.); * „Mokausi valyti dantukus“ (išdalinta – 400 vnt.); * „Išsaugokime sveikus dantis“ (išdalinta – 400 vnt.); * „Laikykite gėlę vietoj cigaretės“ Pakruojo įstaigose (išdalinta – 939 vnt.); * „Laikykite gėlę vietoj cigaretės“ mokyklose (išdalinta – 500 vnt.); * „Negaišk laiko, pasitikrink patį“ – krūtis vėžio prevencijai (išdalinta – 250 vnt.); * „Pasirūpink savimi ir išvenk gimdos kaklelio vėžio“ (išdalinta – 250 vnt.); * „Prostatos vėžio patikros testas“ (išdalinta 250 vnt.);
5.	Lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos ir kontrolės programa	Gyventojai sergantys lėtinėmis ligomis ir priklausantys rizikos asmenų grupei.	<ul style="list-style-type: none"> * paskaita „Leukemija“ (12 dalyvių); * pokalbis „Kaip išvengti traumų“ (8 dalyviai); * pokalbis „Alerginiai susirgimai“ (2 dalyviai); * 2 akcijos kūno masės ir AKS matavimas „Pasaulinei širdies dienai paminėti“ (117 dalyviai);
6.	Užkrečiamų ligų profilaktika ir kontrolės programa	Rajono gyventojai	<p>Infekcinių ligų prevencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> * paskaita „Tuberkuliozė“ (4 dalyviai); * pokalbis „Odos ligos“ (6 dalyviai); * pokalbis „Infekcinės ligos“ (6 dalyviai); * standas „AIDS“ (1); * 5 konkursai „Protmūšis“ Pasaulinei AIDS dienai paminėti (83 dalyvių); * 9 pokalbiai „Kam reikia skiepytis?“ (75 dalyviai);
7.	Mirčių dėl traumų ir nelaimingų atsitikimų skaičiaus mažinimas	Rajono gyventojai, visuomenės sveikatos specialistai	<ul style="list-style-type: none"> * 3 pokalbiai „Pirmoji pagalba nušalus“ (28 dalyviai); * Konferencija Lietuvos Respublikos seime „2013 metai – sveikatingumo metai: ar įmanoma visuotinai sveika gyvenšana Lietuvoje?“ (dalyvių skaičius – 1);

4. INFORMACIJOS APIE SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINTAS PRIEMONES SKLAIDA

Informavimo ir viešinimo priemonės pavadinimas	Įgyvendintų informavimo ir viešinimo priemonių skaičius	Paviešintų savivaldybės visuomenės sveikatos programų skaičius
---	--	---

Informavimo ir viešinimo priemonės pavadinimas	Įgyvendintų informavimo ir viešinimo priemonių skaičius	Paviešintų savivaldybės visuomenės sveikatos programų skaičius
Informaciniai pranešimai, paskaitos, pamokos	355	Priklausomybę sukeliančių medžiagų vartojimo mažinimo ir prevencijos programa, Sveikatos priežiūros organizavimo mokyklose programa, Tuberkuliozės profilaktikos programa, Pedikuliozės programa, Lytiškumo ugdymo programa, Nelaimingų atsitikimų ir traumų prevencija, gyventojų sveikatos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimas.
Publikacijos vietinėje spaudoje, internete	30	
Stendai	289	
Diskusijos, debatai	269	
Konkursai, viktorinos, varžybos	83	
Atmintinės, lankstinukai, metodinė medžiaga	6045	

5. SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS ADMINISTRAVIMO TOBULINIMAS

Eil. Nr.	Problemos, susijusios su savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos administravimu	Pasiūlymai, kaip tobulinti savivaldybės visuomenės sveikatos programų rengimą, finansavimą ir įgyvendinimą
1	2	3
1.	Labai daug neaiškumų buvo įgyvendinant programą galbūt dėl to, kad pirmą kartą įgyvendintas projektas.	Reikia daugiau informacijos pirmą kartą vykdančioms projektą.
2.	Projektų finansavimas	Pageidautume numatytas lėšas projekto veiklai vykdyti gauti iš anksto, po lėšų naudojimo sutarties sudarymo.
3.	Sudėtinga lėšų gavimo procedūra	Savivaldybės administracijai paskirti už programas atsakingą specialistą.
4.	Ilgas laikas lėšoms pervesti (sąskaitos patvirtinimai savivaldybėje, vėliau tik skiriami pinigai).	Projektų svarstymo metu numatyti, kada ir kokia pinigų suma bus atiduodama.
5.	Sudėtinga programų finansavimo tvarka	Paprastinti projektų finansavimo tvarką neverčiant pareiškėjų bendrauti su savivaldybės administracija, Finansų, Apskaitos skyriais. Pakaktų atsiskaityti vienam savivaldybės padaliniiui/skyriui.
6.	Dėl pavėluotų lėšų skyrimo programai įgyvendinti vėluojama atsiskaityti už suteiktas paslaugas.	Programų tvirtinimas turėtų vykti bent dviem mėnesiais anksčiau.